

Het Leesten Natuurtransferium Veluwe

Plantype	bestemmingsplan
Betreft	realisatie transferium (bezoekerscentrum en parkeerplaatsen)
Status	ontwerp
Datum	december 2014

Inhoudsopgave

TOELICHTING		5
1	INLEIDING	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Ligging en begrenzing	7
1.3	Geldend bestemmingsplan	8
1.4	Wijzigingsbevoegdheid	8
1.5	Werkwijze en opzet van de toelichting	8
2	BELEIDSKADER	9
2.1	Rijksbeleid	9
2.2	Provinciaal beleid	11
2.3	Regionaal beleid	12
2.4	Gemeentelijk beleid	13
3	FUNCTIONELE ANALYSE	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	17
3.3	Natuur	18
3.4	Recreatie	18
3.5	Infrastructuur	19
4	RUIMTELIJKE MODELLEN	21
4.1	Uitgangspunten modellen	21
4.2	Alternatieven	22
4.3	Voorkeursmodel	28
4.4	Conclusie	28
5	PLANOLOGISCHE ASPECTEN	29
5.1	Milieuaspecten	29
5.2	Waterhuishouding	38
5.3	Natuurwaarden	39
5.4	Cultuurhistorie en archeologie	49
5.5	Financieel-economische uitvoerbaarheid	52
6	GEBIEDSVISIE	53
7	JURIDISCHE PLANOPZET	55
7.1	Inleiding	55
7.2	Karakter bestemmingsplan	55
7.3	Bestemmingen	55
7.4	Algemene regels en overgangs- en slotregels	58
8	INSPRAAK EN OVERLEG	59
8.1	Vooroverleg	59
8.2	Inpraak	59
8.3	Overleg ex artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening	59

TOELICHTING

behorende bij het bestemmingsplan Het Leesten Natuurtransferium Veluwe

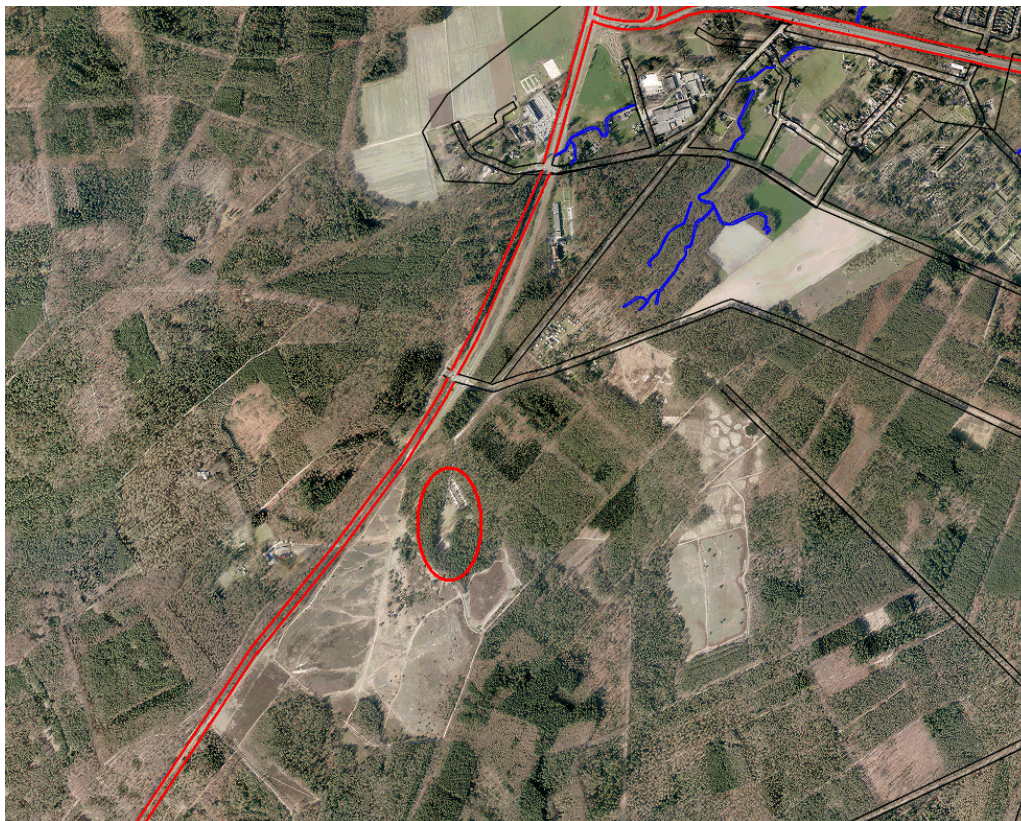
1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2000 is de nota Veluwe 2010 door de provincie Gelderland vastgesteld. Doelstelling van deze nota was het terugdringen van de mobiliteit in de kwetsbare natuurgebieden. Doelen welke in de nota worden genoemd zijn de zogenaamde P-Veluwe en Veluwetransferia. In 2002 zijn in de wijdere omgeving van Apeldoorn-zuid in totaal 5 mogelijke locaties voor een Veluwetransferium nader afgewogen. Een transferium (hierna Veluwetransferium) is een locatie waarbij bezoekers hun auto kunnen parkeren, informatie kunnen krijgen over het gebied en recreatiemogelijkheden (bezoekerscentrum) geboden worden. De criteria ligging, bereikbaarheid, uitstraling, aansluiting op recreatieve infrastructuur, planologische mogelijkheden, huidig en toekomstig voorzieningenniveau, veiligheid, exploitatiemogelijkheden en grondposities zijn voor de locatieafweging gebruikt. Uit de studies bleken de locaties "Het Leesten" en "De Cantharel" het beste te voldoen aan de hierboven beschreven criteria. Deze locaties scoorden vooral op de criteria ligging en bereikbaarheid. De eigendomssituatie en de uitstraling legt de ruimtelijke voorkeur bij de locatie "Het Leesten". Voor het realiseren van het Veluwetransferium op de locatie "Het Leesten" zijn in het kader van de Milieueffectrapportages drie planalternatieven (modellen) onderzocht.

1.2 Ligging en begrenzing

In figuur 1 is het plangebied weergegeven. De locatie "Het Leesten" ligt aan de zuidwestkant van Apeldoorn. Het betreft een deelgebied van de Veluwe welke zich grofweg uitstrekt tot aan de A1, Beekbergen, Hoenderloo en Radio Kootwijk (Hoog Buurlosche Heide). Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de eerste bebouwing van de bebouwde kom van Ugchelen, ten westen door de Otterloseweg. Ten zuiden van het plangebied ligt de Leesterheide.

figuur 1: luchtfoto plangebied Veluwe Transferium Apeldoorn

1.3 Geldend bestemmingsplan

Het geldende bestemmingsplan voor het plangebied is bestemmingsplan "Veluwe". Het plan is op 5 juli 2012 vastgesteld door de raad van de gemeente Apeldoorn. De locatie heeft de bestemmingen "Natuur" en "Horeca". De realisatie van een bezoekerscentrum/buitencentrum en de uitbreiding van het parkeerterrein past niet binnen de voorschriften van het geldende bestemmingsplan. Een herziening van het geldende bestemmingsplan is zodoende noodzakelijk.

1.4 Wijzigingsbevoegdheid

Binnen het plangebied is de realisatie van een bezoekerscentrum voorzien. Het is zeer aannemelijk dat dit binnen de planperiode zal plaatsvinden. Op dit moment is de economische haalbaarheid nog niet aangetoond. Vanwege de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan kan daarom geen rechtstreekse bouwmogelijkheid voor het bezoekerscentrum opgenomen worden. Verwacht wordt dat binnen de planperiode de economische haalbaarheid wordt aangetoond en daarom wordt er in het onderhavige bestemmingsplan gebruik gemaakt van een wijzigingsbevoegdheid voor de realisatie van een bezoekerscentrum.

1.5 Werkwijze en opzet van de toelichting

Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting bevat onder andere een beschrijving van het relevante beleidskader, de bestaande ruimtelijke situatie, de voorgestane ruimtelijke invulling van het plangebied en de juridische opzet van het plan. Ook wordt ingegaan op de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

2 BELEIDSKADER

2.1 Rijksbeleid

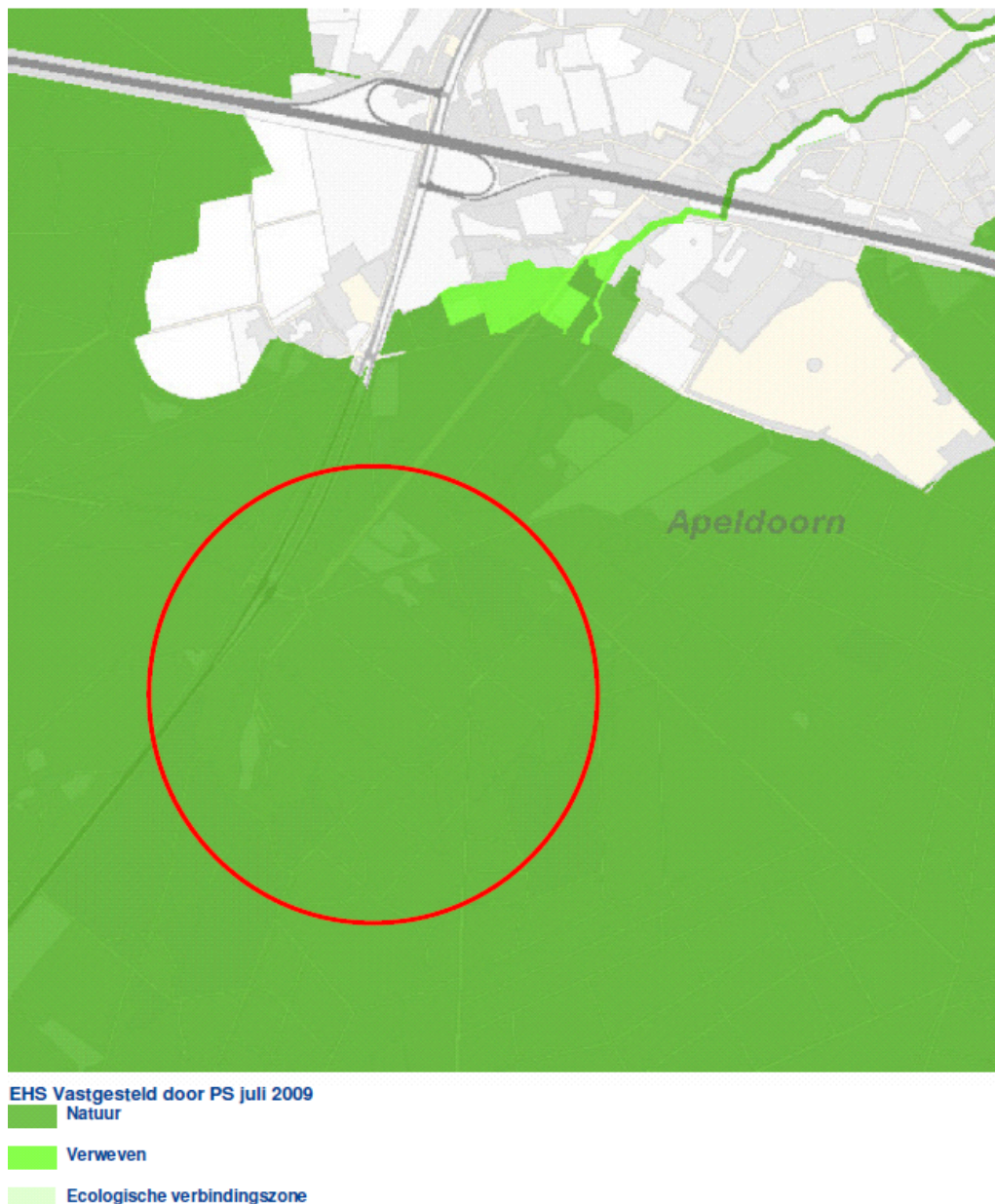
De Nota Ruimte bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen voor de komende decennia. Hoofddoel van het nationaal ruimtelijk beleid is om ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies.

De Veluwe is in de Nota Ruimte binnen de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur opgenomen als natuurgebied. De nationale ruimtelijke hoofdstructuur omvat gebieden en netwerken, die voor de ruimtelijke structuur en het functioneren van Nederland van grote betekenis zijn. De Veluwe is tevens aangewezen als Nationaal Landschap.

Nota Ruimte: Ecologische Hoofd Structuur

Volgens de Nota Ruimte voldoet het huidige aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen, zowel kwalitatief als kwantitatief, onvoldoende aan de recreatiewensen van onze samenleving. De samenstelling van de bevolking en het toenemende belang van vrijetijdsbesteding vragen om nieuwe vormen van openlucht- en verblijfsrecreatie en om aanpassing van het huidige toeristisch-recreatieve aanbod. De recreatiesector moet de ruimte krijgen om te kunnen anticiperen op de veranderde behoefte van de samenleving en om zich tot een economische drager van (delen) van het platteland te ontwikkelen. Daarmee is ook de vitaliteit van de meer landelijke gebieden van Nederland gebaat.

Het plangebied is gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het ruimtelijk beleid voor de EHS-gebieden is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuurwaarden. In samenhang met de EHS zijn ook robuuste ecologische verbindingszones aangewezen. Door deze verbindingszones worden grote ecosystemen (natuurgebieden) met elkaar verbonden, zodat flora en fauna de mogelijkheid hebben om zich tussen de natuurgebieden onderling te verspreiden.

Nationaal landschap

De Veluwe is aangewezen als Nationaal Landschap. Als kernkwaliteiten van de Veluwe worden genoemd: het schaalcontrast van zeer open naar besloten, de actieve stuifzanden en de grote en aaneengeslotenheid van bos.

Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten, en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt. In samenhang hiermee zal de toeristisch-recreatieve

betekenis moeten toenemen. Binnen nationale landschappen is daarom 'behoud door ontwikkeling' het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid. De landschappelijke kwaliteiten zijn medesturend voor de wijze waarop de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Uitgangspunt is dat de nationale landschappen zich sociaal-economisch voldoende moeten kunnen ontwikkelen, terwijl de bijzondere kwaliteiten van het gebied worden behouden of worden versterkt.

In integrale uitvoeringsprogramma's van de nationale landschappen is specifiek aandacht nodig voor grondgebonden landbouw, natuur, toerisme en recreatie.

In het nationaal landschap Veluwe ligt een reconstructieopgave in het kader van de Reconstructiewet concentratiegebieden (bescherming ammoniakuitstoot). Op de Veluwe is extra aandacht nodig voor de uitplaatsing of een betere inpassing van recreatiebedrijven.

2.2 Provinciaal beleid

De provincie Gelderland heeft haar integrale ruimtelijk beleid vastgelegd in het Streekplan Gelderland 2005. Het streekplan is op onderdelen uitgewerkt. De provincie heeft specifiek beleid voor het landelijk gebied op onder andere de thema's: Vitaal Platteland, Natuur, Landschap en Landbouw. Het plangebied ligt binnen de EHS en het groenblauwe raamwerk. Inzet is bescherming en ontwikkeling van natuurwaarden, extensivering van menselijke activiteiten, versterking van de recreatieve kwaliteit en verminderen van de barrièrewerking van verkeerswegen.

De Veluwe (het gebied waar het onderhavige plangebied deel van uitmaakt) is opgenomen in de Europese ecologische hoofdstructuur ('Natura 2000'-netwerk).

De hoofddoelstelling van het Gelders ruimtelijk beleid voor de periode 2005-2015 is om de ruimtebehoefte zorgvuldig in regionaal verband te accommoderen en te bevorderen dat publieke (rijk, provincie, gemeenten, waterschappen) en private partijen de benodigde ruimte vinden, op een wijze die meervoudig ruimtegebruik stimuleert, duurzaam is en de regionale verscheidenheid versterkt, gebruik makend van de aanwezige identiteiten en ruimtelijke kenmerken.

Doelen die als uitwerking van de hoofddoelstelling worden gehanteerd zijn onder andere:

- bevorderen van een duurzame toeristische-recreatieve sector in Gelderland met een
- bovengemiddelde groei,
- de vitaliteit van het landelijk gebied en de leefbaarheid van daarin aanwezige kernen versterken,
- de waardevolle landschappen verbeteren en de Ecologische Hoofd Structuur realiseren,
- de watersystemen veilig en duurzaam afstemmen op de veranderende wateraan- en afvoer en de benodigde waterkwaliteit,
- een gezonde en veilige milieu(basis)kwaliteit bewerkstelligen.

De Veluwe heeft een grote aantrekkingskracht op mensen die willen genieten van natuur, cultuur, rust en ruimte. Jaarlijks bezoeken miljoenen recreanten en toeristen de Veluwe. De omzet in de recreatiesector op de Veluwe is ruim € 1 miljard per jaar en aan werkgelegenheid leveren natuur en recreatie ca. 22.000 arbeidsplaatsen op. De aantrekkingskracht van het gebied - rust en ruimte - maakt het gebied tegelijkertijd kwetsbaar.

Het gebruik en de economische betekenis moet zorgvuldig worden afgestemd op ecologische, landschappelijke en recreatieve kwaliteiten én behoud en versterking van deze kwaliteiten moet worden gestimuleerd. Dit betekent bewust investeren in herstel en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit ten behoeve van natuur en recreatie. Dit betekent ook economische ontwikkelingen stimuleren die passen bij de bijzondere

ecologische waarden en de cultuurhistorische rijkdom en tegelijkertijd economische activiteiten die daar strijdig mee zijn waren of saneren.

Met de Ruimtelijke Verordening Gelderland stellen Provinciale Staten regels over de inhoud, toelichting of onderbouwing van bestemmingsplannen. Deze regels kunnen betrekking hebben op het hele provinciale grondgebied, delen of gebiedsgerichte thema's. De voorschriften in de ruimtelijke verordening zijn gebaseerd op het streekplan. In de in december 2010 vastgestelde verordening zijn onder andere de volgende onderwerpen opgenomen: uitbreidingsruimte niet-agrarische bedrijvigheid, recreatiewoningen/-parken, glastuinbouw, waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en Ecologische Hoofd Structuur.

Landschap

De Rijksoverheid heeft twintig karakteristieke gebieden in Nederland aangewezen als *Nationaal Landschap*, zeven liggen (deels) in Gelderland. Eén daarvan is de Veluwe. De provincie Gelderland streeft naar instandhouding en versterking van de bijzondere kenmerken van het landschap en naar het (nog) beter toegankelijk maken van de Nationale Landschappen voor inwoners en bezoekers.

Binnen de Nationale Landschappen geldt 'behoud door ontwikkeling'. Dit betekent dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan het behouden en versterken van de kernkwaliteiten van het landschap. De komende jaren voert de provincie Gelderland samen met gemeenten, waterschappen en andere partijen projecten uit in de zeven Nationale Landschappen. De projecten moeten het landschap en de cultuurhistorie verfraaien en de toegankelijkheid vergroten.

2.3 Regionaal beleid

De Regionale Structuurvisie De Voorlanden van de regio Stedendriehoek maakt samen met de al eerder vastgestelde visie voor het bundelingsgebied (grotendeels het gebied binnen de lijn Apeldoorn, Deventer en Zutphen) het ruimtelijk beleid voor de regio 'compleet'. Beide documenten vormen samen de visie op de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van dit gebied tot 2030, en vormen daarmee een richtinggevend kader voor beleid en uitvoering.

Deze visie over De Voorlanden richt zich op het versterken en uitbouwen van de kwaliteiten van natuur en landschap, de gevarieerde en hoogwaardige woon- en werkomgeving, de sterke landbouw en het toeristisch profiel van het landelijk gebied van de regio Stedendriehoek. Duurzaam waterbeheer als basis voor ruimtelijke ontwikkeling vormt één van de strategische keuzes voor de regio. De grote variatie aan hoogwaardige landschappen vormt de schatkamer van de Stedendriehoek. Met een versterkte inzet van bestaande beleidsmiddelen voor water, natuur en landschap kan dat worden gewaarborgd. De verschillende kwaliteiten van de landschappen in De Voorlanden leveren ook aantrekkelijke milieus voor wonen en (nieuwe) bedrijvigheid en zijn aangrijpingspunt voor versterking van het toeristische profiel.

Landbouw is één van de pijlers van een sterke plattelandseconomie in De Voorlanden. De agrarische sector ontwikkelt zich in de richting van schaalvergroting (grotere bedrijven) en verbreding (zoals agrotourisme, zorg, natuurbeheer). Ingezet wordt op het behouden van ruimte voor de sector, binnen de mogelijkheden die landschap, milieu en de inzet van nieuwe technologieën bieden. Ook wordt verbreding en schaalvergroting ondersteund als die de groene kwaliteiten van De Voorlanden helpen behouden en versterken.

Toerisme en recreatie vormt een tweede pijler onder de economie van De Voorlanden. Ingezet wordt op het verbeteren van de toeristische bereikbaarheid door combinatie van

aantrekkelijke routes met toeristische uitvalsbases in enkele kernen en langs de snelwegen. Ook wordt de ontwikkeling van cultuurtoerisme beoogd. De kanalen en sprengen en de vele landgoederen en cultuurlandschappen bieden daarvoor kansen. Initiatieven die passen bij de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van De Voorlanden worden gefaciliteerd. Hoogwaardig, samenhangend en kleinschalig zijn daarbij de trefwoorden, bijvoorbeeld op het gebied van verblijfsaccommodatie op het platteland

2.4 Gemeentelijk beleid

De gemeente heeft op 30 mei 2013 de structuurvisie 2030, Buitenstad 'Apeldoorn biedt ruimte' vastgesteld. Hierin wordt met betrekking tot de Veluwe het volgende aangegeven.

De Veluwe is bijna 100.000 hectare groot en vormt daarmee het grootste laagland natuurgebied van Noordwest-Europa. Met zo'n gebied in de achtertuin heeft Apeldoorn goud in handen. De bosgebieden fungeren als recreatief uitloopgebied en dragen letterlijk de unieke woonkwaliteiten in het westelijke deel van de Buitenstad. Het op kwaliteit houden en uitbouwen hiervan vraagt om een integrale benadering, die verder gaat dan onderhoud alleen. Want ondanks strenge (natuur)regelgeving staan de kwaliteiten van de Veluwe onder druk, met name aan de randen. Een duidelijke zonering naar kwaliteit en gebruiksintensiteit, het versterken van de ecologische, cultuurhistorische en recreatieve samenhang tussen de verschillende onderdelen en het uitbouwen van de recreatieve verbindingen vormen de belangrijke inzet voor verbetering. 'Onthekken' van de Veluwe moet de toegankelijkheid verruimen, de toeristisch-recreatieve benutting verbreden en de kansen voor ecologische uitwisseling vergroten.

Verder is er sectoraal beleid op een groot aantal voor het landelijk gebied van belang zijnde onderwerpen. Het betreft:

- de notitie "Woningsplitsing in het buitengebied" uit 2006;
- de notitie "Paardenbakken, stapmolens en lichtmasten in de apeldoornse bestemmingsplannen" uit 2006;
- de notitie "Meerdere huishoudens in één woning: inspelen op behoeften" uit 2008, wat onder andere de mogelijkheid biedt om dependances te realiseren bij woningen;
- de welstandsnota "Over welstand geschreven" uit 2004;
- het apeldoorns waterplan 2005-2015 "Werken aan water" uit 2005;
- de Groene Mal;
- de nota I-cultuur uit 2006, over archeologie en cultuur-historie;
- het Groot Apeldoorns landschapskookboek

Vanwege de aard van het plangebied en de weinige bebouwing wordt geen gebiedsgericht welstandsbeleid opgesteld.

2.4.1 Cultuurhistorisch beleid

Nota I-cultuur

De nota I-cultuur is door de gemeenteraad vastgesteld op 16 februari 2006. Kern van de nota is dat cultuurhistorie van essentieel belang is voor de identiteit van Apeldoorn. De kwaliteiten van de woonwijken, de binnenstad, de dorpen en het afwisselende buitengebied gelden als leidraad voor nieuwe ontwikkelingen. Cultuurhistorie levert bouwstenen aan om ruimtelijke projecten mogelijk te maken met behoud van identiteit. Hiervoor wordt een cultuurhistorische analyse van een gebied gemaakt. Daarmee ontstaat inzicht in de aanwezige (boven- en ondergrondse) cultuurhistorische waarden. Naast het vastleggen van kennis over landschap, geomorfologie, stedenbouw,

archeologie en architectuur geeft de analyse aanbevelingen over de inzet van deze waarden in nieuwe ontwikkelingen. Bij de nota horen een archeologische en een cultuurhistorische beleidskaart.

Archeologische beleidskaart

Op 6 februari 2014 hebben burgemeester en wethouders de Archeologische beleidskaart 2014 vastgesteld, die de Archeologische beleidskaart uit 2006 vervangt. Er zijn drie categorieën terreinen met archeologische waarden. Op deze terreinen is vastgesteld dat er archeologische waarden aanwezig zijn of dat het zeer waarschijnlijk is dat deze aanwezig zijn. Daarnaast zijn er drie zones met een archeologische verwachting. Deze zones geven de dichtheid weer waarop een archeologische vindplaats wordt verwacht.

De kans op het aantreffen van een archeologische vindplaats is afhankelijk van de archeologische verwachting voor het gebied en van de omvang van de graafwerkzaamheden. Daarom is aan de verschillende gebiedscategorieën specifiek beleid gekoppeld.

Categorie 1: Terrein met monumentale archeologische waarden

Het gaat hier om wettelijk beschermde monumenten en door de gemeente op basis van de Monumentenverordening aangewezen gemeentelijke monumenten. Op deze terreinen is het vrijwel zeker dat bij grondwerkzaamheden schade aan de archeologische vindplaats toegebracht wordt. De bescherming van deze terreinen is geregeld in de Monumentenwet en de Monumentenverordening.

Categorie 2: Terrein met archeologische waarden

Terreinen met archeologische waarden zijn die gebieden waarvan in het verleden is vastgesteld dat er zich een behoudenswaardige archeologische vindplaats bevindt. Bij verstoringen van de bodem groter dan 50 m² is het verplicht archeologisch onderzoek uit te voeren.

Categorie 3: Terrein met specifieke archeologische waarden

Tot de terreinen met specifieke archeologische waarden behoren de enken, dorpskernen en historische locaties. In deze gebieden bestaat een zeer aannemelijke kans dat bij bodemingrepen archeologische waarden worden aangetroffen. In deze gebieden moet bij verstoringen van de bodem groter dan 100 m² archeologisch onderzoek uitgevoerd worden.

Categorie 4: Zone met hoge archeologische verwachting

In deze categorie vallen de terreinen die op de archeologische kenniskaart een middelhoge en hoge archeologische verwachting bezitten. In deze gebieden wordt verspreide begraving, bewoning en landgebruik voorafgaande aan de dorpsvorming in de Late Middeleeuwen verwacht. Pas bij grotere bodemingrepen wordt de kans groot dat zo'n vindplaats wordt aangetroffen. Daarom hoeft bij verstoringen van de bodem kleiner dan 500 m² geen archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden.

Categorie 5: Zone met lage archeologische verwachting

In gebieden met een lage archeologische verwachting is de dichtheid van archeologische vindplaatsen naar verwachting laag. Daarom hoeft er in deze gebieden alleen archeologisch onderzoek te worden gedaan als er meer dan 2.500 m² verstoord gaat worden.

Categorie 6: Zone met geen archeologische verwachting

In gebieden waar het bodemarchief door menselijk of natuurlijk toedoen is verdwenen of waar zeker is dat er geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn hoeft geen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het gaat hier om grote verstoringen van de bodem: wegvlak A1, de spoorlijn ter hoogte van de stuwwal en niet-historisch water. Deze categorie zal in de loop van de tijd groter worden naarmate meer archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Een actueel overzicht van overige gebieden in deze categorie wordt door middel van de archeologische kenniskaart bijgehouden.

Verstoringsdiepte waarvoor onderzoeksplicht geldt

De verplichting om archeologisch onderzoek uit te voeren geldt voor ieder van de genoemde gebiedscategorieën bij een verstoring dieper dan 35 cm onder het vastgestelde maaiveld. Een uitzondering op deze diepte wordt gemaakt voor natuurgebieden. Ervaring leert dat archeologische waarden in natuurgebieden relatief dicht aan het oppervlak kunnen liggen. Daarom is in natuurgebieden bij verstoringen van de bodem groter dan 10.000 m² altijd een archeologisch onderzoek nodig, ongeacht de diepte van de verstoring.

Een archeologisch onderzoek kent vele vormen. In veel gevallen kan volstaan worden met een archeologisch bureauonderzoek, eventueel aangevuld met een verkennend booronderzoek. Ook kan het zijn dat gedetailleerder booronderzoek, een zogenaamd karterend booronderzoek, nodig is, of dat er zelfs proefsleuven moeten worden gegraven. Uiteindelijk kunnen deze vormen van onderzoek erin resulteren dat een behoudenswaardige archeologische vindplaats is aangetroffen. Afhankelijk van de ontwikkeling zal deze vindplaats vervolgens ex situ (door een opgraving) of in situ (door inpassing in het plan) behouden moeten worden.

Het plangebied Leesten Natuurtransferium Veluwe ligt binnen zones met zowel een hoge/middelhoge/lage archeologische verwachtingswaarde op de beleidskaart. Op grond daarvan is een bureau- en verkennend booronderzoek uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn weergegeven in hoofdstuk 5. Daar wordt ook het benodigde vervolgonderzoek nader toegelicht.

Cultuurhistorische beleidskaart

Op de cultuurhistorische beleidskaart staat de mate waarin de cultuurhistorische waarden een rol zullen spelen bij ruimtelijke plannen. De attentiewaarde kent drie gradaties:

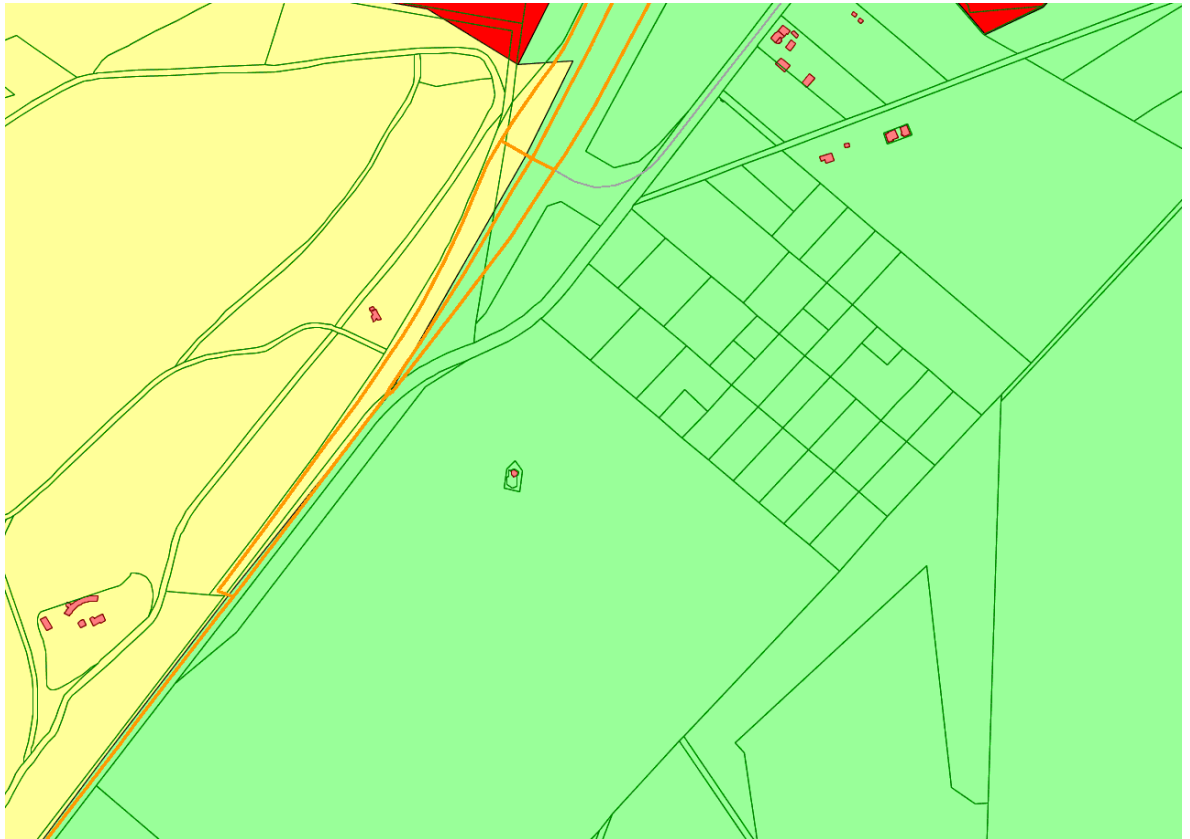
- Hoge attentiewaarde: bij ruimtelijke ontwikkelingen is cultuurhistorisch onderzoek verplicht. Gestreefd wordt naar behoud, herstel en versterking van de cultuurhistorische waarden.
- Gemiddelde attentiewaarde: bij ruimtelijke ontwikkelingen is cultuurhistorisch bureauonderzoek verplicht. Gestreefd wordt naar behoud, herstel en versterking van de cultuurhistorische waarden.
- Lage attentiewaarde: bij ruimtelijke ontwikkelingen is een cultuurhistorische quick-scan naar objecten verplicht. Aanbevolen wordt om cultuurhistorische waarden te behouden, herstellen en te versterken.

In de nota is vastgelegd dat gebieden met de hoogste cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan een beschermende regeling krijgen.

Het bestemmingsplangebied Het Leesten Natuurtransferium Veluwe heeft een lage attentiewaarde op de beleidskaart. In de nabijheid liggen gebieden met een hoge attentiewaarde ten noorden (rond de vm. enk van Ughelen), ten noordoosten (rond de

Koppelsprengen) en ten oosten (het vm. Landgoed Bruggelen), terwijl ten westen een gebied met enen middelhoge attentiewaarde is gelegen (het oude Ugchelsche Bosch). Bij toekomstige ontwikkelingen kan op grond van de attentiewaarde specifiek onderzoek vereist zijn.

Overeenkomstig de nota I-cultuur dienen gebieden met een hoge attentiewaarde in het bestemmingsplan een beschermende regeling te krijgen, waarmee de karakteristiek gewaarborgd is, zeker in combinatie met het welstandsbeleid. Ontwikkelingen blijven mogelijk mits deze voldoen aan een hoge ruimtelijke kwaliteit die passend is.

Uitsnede van de Cultuurhistorische beleidskaart.

groen = lage attentiewaarde

geel = middelhoge attentiewaarde

rood = hoge attentiewaarde

3 FUNCTIONELE ANALYSE

Dit hoofdstuk geeft de ruimtelijke opzet van het plangebied. (korte samenvatting hoofdstuk)

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de bestaande situatie van de locatie weergegeven. Daarbij wordt gekeken naar zowel landschap en cultuurhistorie, het bestaande gebruik alsook naar de aanwezige bebouwing.

3.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Het plangebied ligt op de oostelijke flank van de stuwwal van de Veluwe, nabij de overgang van de hoge stuwwal naar de stuwwalglooiing. De hoogte ligt rond de 50 m. + NAP. De stuwwal is ontstaan doordat in de een-na-laatste ijstijd (het Saalien, 380 – 130 duizend jaar geleden) rivierafzettingen van de Rijn door het landijs werden opgestuwd. Gedurende de volgende ijstijd (het Weichselien, 117.000 - 11.650 jaar geleden) zijn er dalen uitgesleten in het stuwwalreliëf door stromend smeltwater. Zo'n smeltwaterdal is zeer opvallend aanwezig op de Leesterheide, net ten zuiden van het plangebied. Het dal loopt omlaag van zuidwest naar noordoost. Het plangebied op de oostelijke helling nabij het diepste punt van dit dal gelegen.

Na de ijstijden vestigden zich mensen op de stuwwal. Met de aanvang van de jonge Steentijd (5300 – 2000 v. Chr.) vestigden zich, op zeer kleine schaal, de eerste permanente bewoners op de Veluwe. Vele, nu nog herkenbare grafheuvels, verspreid gelegen op de stuwwal, herinneren aan deze vroegste bewoners van de Veluwe. Boerderijen ontstonden vooral in de nabijheid van vennen en langs de hogere beekdalen. Het rondom gelegen bos werd platgebrand en omgezet in huiskampen (akkers). Omdat er geen bemesting plaatsvond raakte de bodem snel uitgeput, waarna een volgend stuk bos tot akker werd gevormd. De niet langer gebruikte bos- en akkergebieden veranderden geleidelijk in heidevelden.

Gedurende de Bronstijd (2000 – 800 v. Chr.), IJzertijd (800 – 12 v. Chr.) en Romeinse tijd (12 v. Chr. – 450 na Chr.) zetten deze kleinschalige menselijke activiteiten zich voort. In Vroeg Middeleeuwse schriftelijke bronnen (uit omstreeks 815) wordt het bestaan van onder andere Assel (Hosle), Hoog Soeren (Suorum), Hoog Buurlo (Burlohe) bevestigd.

Rond de negende eeuw was er op de Veluwe sprake van grootschalige ijzerwinning. Uit deze periode stammen de nabij het Leesten en elders gegraven ijzerkuilen, waaruit zogenaamde 'klapperstenen' werden gewonnen. Elders in de gemeente zijn sporen gevonden van de verwerking van het ijzer, in de vorm van ovens, hamerslag en slakkenhopen. Geschat wordt dat er enige tienduizenden tonnen aan ruwijzer gewonnen zijn. Voor de verwerking was veel brandstof, in de vorm van houtskool, nodig. De bossen die destijds nog volop aanwezig waren, werden voor de houtskoolbranderijen aangewend. Vanaf de late middeleeuwen kregen de nog aanwezige bossen op de Veluwe via zogenaamde bosmaalschappen in collectief eigendom een zekere mate van bescherming. Het Ugchelsche Bosch, direct ten westen van de Otterloseweg was zo'n beschermd bos.

Maar het was niet alleen de houtskoolproductie die de bossen bedreigde. Ook overbeweiding door schaapskuddes en het afplaggen ten behoeve van akkerbemesting veranderde de bossen in toenemende mate in heide, en de heide op zijn beurt weer in zandverstuivingen.

In het begin van de 17de eeuw werd in het gebied ten noorden van Het Leesten schoon kwelwater aangeboord bij de Koppelsprengen. Deze kunstmatige grondwaterbronnen dienden om schoon water en waterkracht te leveren voor de watermolens van Ugchelen (en verderop ook Apeldoorn). Watermolens waren er als sinds de 13de eeuw onderaan de oostelijke Veluweflank, maar in de 17de eeuw ontstond er hier een economische

hausse door de snel groeiende papierindustrie, die zowel energie als schoonwater nodig had.

Heide in de omgeving van Het Leesten was eeuwenlang in bezit van de Ughelermark, waar de boeren uit Ugchelen en omgeving aandeelhouders van waren. Zo'n 250 meter oostelijk van het plangebied liep echter de grens tussen de Mark van Ugchelen en de Speldermark. Deze lijn is nu nog voor een groot deel duidelijk herkenbaar als bosweg en scheiding van bospercelen en kadastrale percelen.

Nadat de marken in de 19de eeuw waren opgeheven, nam het aandeel bos op de Veluwe weer sterk toe, ten opzichte van heide en zandverstuivingen, doordat grootgrondbezitters bos lieten aanplanten. Dat gebeurde aanvankelijk vooral ten behoeve van de houtproductie (o.a. voor 'mijnhout' dat werd gebruikt voor de bouw van gangen in de kolenmijnen), maar ook voor de jacht (m.n. op het Kroondomein) en later voor touristische recreatie en natuurbouw. Het bos in het plangebied is relatief laat geplant (ca. 1920-1940). Houtproductie was daarbij nog het voornaamste doel, voornamelijk in de vorm van naaldbomen. Door de jaren heen is het sortiment van het bos, door aanplant maar ook door natuurlijke verjonging, met andere boomsoorten uitgebreid. De Leesterheide is, onder meer vanwege beweiding met schapen, vrij van bomen gebleven. Heden ten dage is de productiedoelstelling van het bos steeds minder belangrijk geworden. De Veluwe ontwikkelt zich meer en meer richting één groot aaneengesloten natuurgebied. Het onderhavige plangebied maakt hier deel van uit.

Rond 1920 werd op enige honderden meters ten noorden van het plangebied het kinderkuis Ceasarea gebouwd. Hier werden verwaarloosde stadskinderen opgevangen in de gezonde 'Veluwelucht'. Destijds stond het grote gebouw met kapel, dat eruit ziet als een klooster, omgeven door een tuin nog in een grotendeels kaal landschap met voornamelijk heide. Het gebouw is nu gemeentelijke monument.

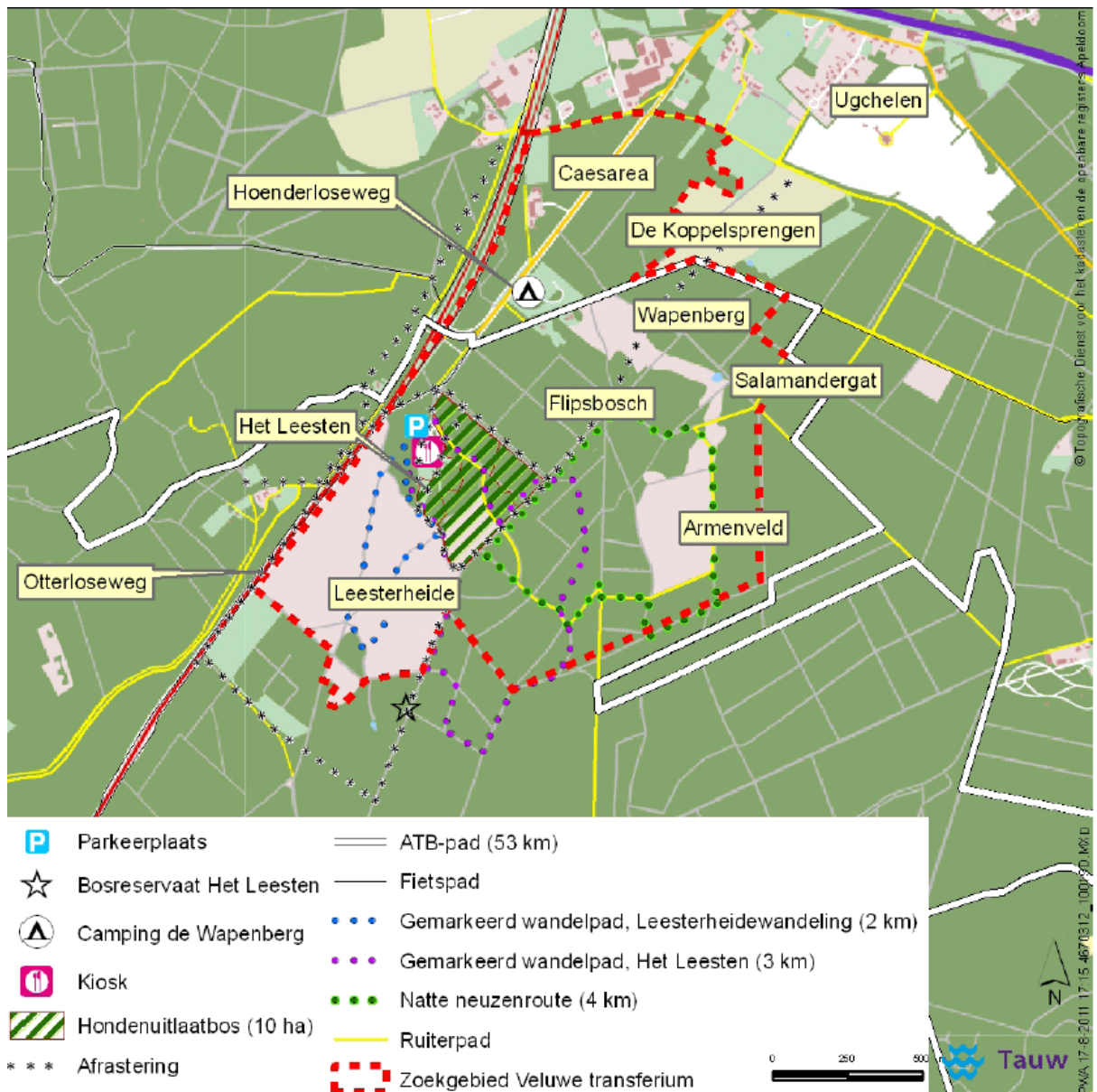
Op de Leesterheide is in de jaren 30 van de vorige eeuw grind gewonnen in het kader van de werkverschaffing in de crisistijd. Dit gebeurde ook elders in de gemeente op de heide. Overigens was de heide toen nog groter dan thans, zodat verschillende van de nog herkenbare grondkuilen op de huidige heide en in het huidige bos liggen. De grindkuilen zijn meestal langwerpige en liggen vaak in rijen van noord naar zuid, evenwijdig aan de stuwwal. Het grind diende destijds in hoofdzaak als grondstof voor de stoepbandenfabriek in Apeldoorn. De huidige speelkuil in het plangebied is hoogstwaarschijnlijk in dezelfde periode ontstaan als (grind- en) zandafgraving.

3.3 Natuur

De Veluwe is het grootste aaneengesloten bos en heidegebied van Nederland. De ondergrond heeft zijn vorm gekregen in de een na laatste ijstijd (stuwwallen) en de laatste ijstijd (dekzanden). De belangrijkste waarden binnen de Veluwe liggen opgesloten in gebieden die in het verleden relatief weinig invloed van de mensen hebben gekend. Het plangebied zelf bestaat overwegend uit aaneengesloten bos, met vooral percelen naaldbos (voornamelijk grove den en minder goudlas, Japanse larix, fijnspar) en minder loofbos (zomer-/wintereik, ruwe berk). Naast het bos bevinden zich in het plangebied ook belangrijke natuurwaarden in de vorm van het heidegebied Het Leesten.

3.4 Recreatie

Het plangebied waarbinnen het Veluwetransferium is voorzien wordt reeds in de huidige situatie gebruikt in de hoedingheid van een transferium. Hierbij speelt de aanwezigheid van een kiosk een belangrijke rol. De kiosk, ook wel bekend als de "de locatie de Ugchelse berg" is het vertrek- en eindpunt bij uitstek voor allerlei activiteiten in en om het natuurgebied "het leesten". Naast de aanwezige wandelpaden wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de in en om het gebied gelegen fietspaden. De Ugchelse berg, die het hele seizoen geopend is heeft zodoende een grote aantrekkingskracht. Ook is in de omgeving van deze kiosk een omheind losloopegebied voor honden aanwezig.

Overzichtstekening huidige situatie

3.5 Infrastructuur

Het plangebied, waarbinnen het Veluwetransferium zal worden gerealiseerd, is gelegen in de nabijheid van de snelweg A1. In de huidige situatie wordt het plangebied via de Otterloseweg N304 (welke mede de aansluiting tussen het plangebied en de A1 vormt) en de Hoenderloseweg ontsloten. Vanaf de afslag 19 (A1) is het nog maar enkele minuten om via de Otterloseweg bij Het Leesten terecht te komen. Er lopen daarnaast verschillende fietsroutes langs het Leesten. De locatie is dan ook uitstekend bereikbaar.

4 RUIMTELIJKE MODELLEN

Dit hoofdstuk geeft de ruimtelijke opzet van het plangebied.

4.1 Uitgangspunten modellen

Staatsbosbeheer, gemeente Apeldoorn en de provincie Gelderland hebben begin 2009 een drietal mogelijke inrichtingsmodellen voor een natuurtransferium op de locatie "Het Leesten" voorgesteld. Deze modellen zijn vervolgens in de startnotitie (dit in het kader van de besluit- en plan-merprocedure) uitgewerkt, opgenomen en beoordeeld. Voor het opstellen van de verschillende modellen zijn de volgende uitgangspunten meegenomen c.q. meegewogen:

- Recreatie in kwetsbare zones vermijden en op minder kwetsbare plekken bundelen
- Ontwikkelingen dragen bij aan bereiken doelen EHS / Natura 2000. Waarden worden niet aangetast
- Parkeervoorziening creëren op Het Leesten van tenminste 200 plaatsen
- De parkeervoorziening op Caesarea (100 plaatsen) kan in drukke periodes worden gebruikt door bezoekers van het Veluwetransferium. De uitbreiding van Caesarea is geen onderdeel van de ontwikkeling van Het Leesten
- Heldere en veilige entree zowel voor fietsers en wandelaars als voor auto's
- Interne routenetwerk van Het Leesten sluit direct aan op het uitgebreide fiets- en wandelpadennetwerk daarbuiten (vormen tezamen een logisch geheel)
- Staatsbosbeheer bezoekerscentrum op Het Leesten van circa 1000 m²
- De huidige horecavoorziening (kiosk) blijft bestaan
- Er wordt voorzien in fietsverhuur
- Speelvoorziening voor kinderen (speelveld c.q. speelbos)
- Hoenderloseweg afwaarderen naar 60 km
- Realiseren van een T-splitsing entree Het Leesten - Hoenderloseweg i.c.m. het verwijderen van de rijstroken nabij de kruising Hoenderloseweg - Otterloseweg voor linksafslaand en rechtsafslaand verkeer (uit oogpunt van verkeersveiligheid).
- Realisatie verkeersdrempels bij entrees voorzieningen (camping, Caesarea)
- Opheffen parkeerplaatsen elders

Daarnaast dient het Veluwetransferium te voldoen aan de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:

- Het nieuwe parkeerterrein op Het Leesten heeft een extensief en groen karakter (naar het voorbeeld van de parkeerplaats bij Landgoed Schovenhorst in Putten)
- Gebruik maken van de aanwezige gebiedskenmerken
- Reconstructie recreatieve routes
- Zonering recreatief gebruik door spreiding voorzieningen (Het Leesten, Caesarea, Koppelsprengen)
- Scheiding / spreiding motiefgroepen
- Relatie met Radio Kootwijk verbeteren door fietsverbinding
- Een stijlvolle, bescheiden uitstraling van de bebouwing
- Een thematische invulling voor het totaal, gericht op eigenheid en herkenbaarheid: kort samengevat 'cultuurhistorie'
- Instandhouding van de huidige speelweide c.q. speelkuil
- Verkeers- en sociaalveilig ingericht.

In de onderstaande paragraaf 4.2 worden de verschillende modellen (alternatieven) geschetst.

4.2 Alternatieven

Model 1 Op de hoek

Dit model kenmerkt zich door de ligging van de nieuwe parkeerplaatsen en het bezoekerscentrum nabij de kruising van de N304 (Otterloseweg) en de Hoenderloseweg. Op de Hoenderloseweg wordt een verkeersremmende maatregel aangelegd (drempels). De entree naar Het Leesten kan bereikt worden via een T-splitsing in plaats van een flauwe bocht met stroken voor afslaand verkeer. De parkeerplaats bij de kiosk blijft behouden, de omvang van 120 parkeerplaatsen blijft gelijk. Ten noorden van de bocht in de Hoenderloseweg komen 100 nieuwe parkeerplaatsen. Verder kan er uitgeweken worden naar de 100 nieuwe parkeerplaatsen bij Caesarea. Het bezoekerscentrum is vanaf de Otterloseweg en de Hoenderloseweg door de bomen heen zichtbaar. Nabij dit bezoekerscentrum wordt een speelbos gerealiseerd. De kiosk blijft op de huidige plek aanwezig. De afstand van het bezoekerscentrum naar de te behouden speelkuil is 350 meter. De afstand tot de Leesterheide is 450 meter, tot Caesarea 550 meter en tot de Koppelsprengen 600 meter.

Er worden nieuwe fietspaden aangelegd richting Hoenderloo en Hoog Buurlo. Het fietspad richting Hoenderloo loopt buiten het bosreservaat om. De wandelroutes starten vanaf het bezoekerscentrum. Een deel van de bestaande routes blijven behouden. Om gevoelige natuurwaarden te beschermen worden bospaden en paden langs de rand van de Leesterheide en dwars over het Armenveld opgeheven. Daarnaast worden de twee heidegebieden binnen het plangebied met elkaar verbonden. Deze nieuwe stroken hei worden vlinderbanen genoemd. Het hondenlooslooptgebied blijft op de huidige plaats behouden, evenals de natte neuzenroute.

Model 2 In het Bos

Het bezoekerscentrum ligt in dit model dieper in het plangebied in het Flipsbosch op een nieuw te maken open plek. Het centrum ligt dichtbij de nieuw aan te leggen parkeerplaatsen en is vanaf daar door de bomen te zien. De entree naar Het Leesten kan bereikt worden via een T-splitsing in plaats van een flauwe bocht met stroken voor afslaand verkeer. De bestaande parkeerplaatsen worden in de richting van de toegangsweg uitgebreid tot 200 parkeerplaatsen. Verder kan er uitgeweken worden naar de 100 nieuwe parkeerplaatsen bij Ceasarea. Nabij het bezoekerscentrum wordt een speelbos aangelegd. De kiosk blijft bestaan op de huidige plek. De speelkuil blijft behouden. De afstand tot de speelkuil is 350 meter, de afstand tot de Leesterheide 450 meter en de afstand tot Caesarea en de Koppelsprengen 550 meter. Er worden nieuwe fietspaden aangelegd richting Hoenderloo en Hoog Buurlo.

Het fietspad richting Hoenderloo loopt buiten het bosreservaat om. De wandelroutes starten vanaf het bezoekerscentrum. Een deel van de bestaande routes blijft behouden. Om gevoelige natuurwaarden te beschermen worden bospaden en paden langs de rand van de Leesterheide en dwars over het Armenveld opgeheven. Daarnaast worden de twee heidegebieden binnen het plangebied met elkaar verbonden. Deze nieuwe stroken hei worden *vlinderbanen* genoemd. Het hondenloosloopgebied wordt kleiner en is gepositioneerd tussen de Otterloseweg, de Hoenderloseweg en de speelkuil en Leesterheide. De natte neuzenroute loopt over de Leesterheide, langs de Otterloseweg, door naar het ten zuiden gelegen bosgebied.

Model 3 Aan de Hei

Het bezoekerscentrum ligt in dit model op een bestaande open plek op een flauwe helling nabij de Leesterheide. Door de heide iets te vergroten komt het bezoekerscentrum als het ware aan de grote open ruimte te liggen (zie roze peil figuur 4.3). De entree naar Het Leesten wordt bereikt via een T-splitsing ter vervanging van de flauwe bocht met stroken voor afslaand verkeer. Het bestaande parkeerterrein bij de kiosk wordt uitgebreid tot 200 plaatsen. De toegangsweg tot het terrein wordt verlegd, het parkeerterrein wordt hierlangs gepositioneerd. Verder kan er uitgeweken worden naar de 100 nieuwe parkeerplaatsen bij Caesarea. Het bezoekerscentrum komt aan het eind van de toegangsweg. Het bezoekerscentrum vormt de uitvalsbasis voor verschillende wandelingen. Nabij het bezoekerscentrum wordt een speelbos gemaakt. De kiosk blijft bestaan op de huidige plek. De speelkuil blijft behouden. De afstand tot de speelkuil is 100 meter, de afstand tot de Leesterheide 250 meter, de afstand tot Caesarea 800 meter en tot de Koppelsprengen 750 meter.

Er worden nieuwe fietspaden aangelegd richting Hoenderloo en Hoog Buurlo. Het fietspad richting Hoenderloo loopt buiten het bosreservaat om. De wandelroutes starten vanaf het bezoekerscentrum. Het hondenuitlaatgebied wordt verplaatst naar het Flipsbosch. De natte neuzenroute loopt deels door het Flipsbosch en deels over het noordelijke heideterrein nabij de camping (Wapenberg) en over het Armenveld. De natte neuzenroute over het Armenveld wordt niet gewijzigd ten opzichte van de huidige situatie. Om gevoelige natuurwaarden te beschermen worden bospaden en paden langs de rand van de Leesterheide en dwars over het Armenveld opgeheven. Ook in dit model worden de twee heidegebieden binnen het plangebied door vlinderbanen met elkaar

verbonden.

4.3 Voorkeursmodel

Hoewel de verschillende alternatieven op vele punten ruimtelijk niet onderscheidend zijn kan wel worden geconcludeerd dat de alternatieven 2 en 3 het beste aansluiten bij de door partijen opgestelde uitgangspunten genoemd in paragraaf 4.1. Dat de alternatieven op vele punten niet onderscheidend zijn heeft voornamelijk betrekking op het aspect natuur. Onderdeel van de uitgevoerde milieueffectrapportage was het opstellen en het uitvoeren van een Passende beoordeling. Met het uitvoeren van een Passende beoordeling kan worden voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Natuurbeschermingswet. Uit de Passende beoordeling blijkt weliswaar dat alle modellen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen met betrekking tot het facet natuur hebben. Echter, door het opnemen van mitigerende maatregelen (waaronder het recreatieluw maken van de Hoog Buurlosche heide en het recreatieluw maken van het bosgebied tussen de Hoog Buurlosche Heide en Otterloseweg) zal de realisatie van een Veluwetransferium een positief natuureffect hebben op de omgeving.

Het onderscheid is voornamelijk gebaseerd op grond van de volgende aspecten:

- Kernkwaliteiten Ecologische Hoofdstructuur (EHS): Er is weliswaar enig oppervlakteverlies door realisatie van het bezoekerscentrum en parkeerplaatsen, maar tegelijkertijd ook realisatie van fors nieuw heideareaal op de locatie Het Leesten, evenals het creëren van aaneengesloten rustige gebieden door extensivering van recreatie buiten het Veluwetransferium
- Beschermde soorten Flora- en faunawet: licht negatief, geschiktheid van leefgebied voor soorten neemt af door de toename van recreanten
- Verkeer: de modellen 2 en 3 gaan uit een T-splitsing in de Hoenderloseweg ter hoogte van de Entree naar het Veluwetransferium. Model 1 gaat uit van een ongewijzigde verkeerssituatie. De verkeersvariant T-splitsing/afwaardering (model 2 en 3) scoort op alle toetsingscriteria beter (verkeersafwikkeling & verkeersveiligheid, barrièrewerking en bereikbaarheid)
- Lucht en geluid: de modellen hebben geen noemenswaardig effect op luchtkwaliteit. Voor geluid geldt dat per saldo een positief effect optreedt, waarbij de verkeersvariant T-splitsing/afwaardering (modellen 2 en 3) het beste scoort
- Archeologie: Model 1 leidt tot een licht negatief effect. De modellen 2 en 3 scoren neutraal
- Het functioneren van het Veluwetransferium op Het Leesten als recreatieve trekpleister (routing en veiligheid en beleving): de modellen 2 en 3 scoren positief op dit aspect. Model 1 echter scoort op dit aspect negatief

4.4 Conclusie

Het Veluwetransferium op de locatie Het Leesten (model 3) bij Apeldoorn heeft vanuit natuur- en milieuoogpunt de voorkeur. bij de realisatie van het voorkeursalternatief zullen zowel de kwaliteit van natuur, landschap en milieu (per saldo) als de recreatieve toegankelijkheid en bereikbaarheid toenemen. De wijze waarop de landschappelijke inpassing in dit model gestalte krijgt, alsmede de aspecten routing, veiligheid en beleving, genieten bij de initiatiefnemers de voorkeur.

5 PLANOLOGISCHE ASPECTEN

5.1 Milieuaspecten

5.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (verder: Bro) moet de gemeente in de toelichting op het bestemmingsplan een beschrijving opnemen van de wijze waarop de milieukwaliteitseisen bij het plan zijn betrokken. Daarbij moet rekening gehouden worden met de geldende wet- en regelgeving en met de vastgestelde (boven)gemeentelijke beleidskaders. Bovendien is een bestemmingsplan vaak een belangrijk middel voor afstemming tussen de milieuaspecten en ruimtelijke ordening.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek naar de milieukundige uitvoerbaarheid beschreven. Het betreft de thema's bodem, milieuzonering, geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid en milieueffectrapportage.

5.1.2 Bodem

Bij nieuwe ontwikkelingen moet de bodemgesteldheid in kaart worden gebracht. Onderzocht moet worden of de bodem verontreinigd is en wat voor gevolgen een eventuele bodemverontreiniging heeft voor de uitvoerbaarheid van het plan. Een nieuwe functie mag pas worden toegelaten als is aangetoond dat de bodem geschikt (of geschikt te maken) is voor de nieuwe of aangepaste bestemming. Wanneer (een deel van) de bodem in het plangebied verontreinigd is moet worden aangetoond dat het bestemmingsplan, rekening houdend met de kosten van sanering, financieel uitvoerbaar is.

Indien er sprake is van bouwactiviteiten, is ook in het kader van de omgevingsvergunning onderzoek naar de kwaliteit van de bodem nodig.

Hiernaast geldt dat de gemeente Apeldoorn bevoegd gezag is in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. Met het Besluit bodemkwaliteit wordt het hergebruik van licht en matig verontreinigde grond mogelijk gemaakt. De gemeente Apeldoorn heeft hiervoor beleid opgesteld dat is vastgelegd in een Nota Bodembeheer met bodemkwaliteitskaarten.

Onderzoeksresultaten bodem

Op basis van het historisch bodembestand, het bedrijven-/tankensysteem en het bodeminformatiesysteem is de locatie onverdacht op het voorkomen van bodemverontreiniging. Er zijn zodoende geen bezwaren voor de bestemmingsplanwijziging.

5.1.3 Milieuzonering

Zowel de ruimtelijke ordening als het milieubeleid stellen zich ten doel een goede kwaliteit van het leefmilieu te handhaven en te bevorderen. Dit gebeurt onder andere door milieuzonering. Onder milieuzonering verstaan we het aanbrengen van een voldoende ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en milieugevoelige functies als wonen en recreëren anderzijds. De ruimtelijke scheiding bestaat doorgaans uit het aanhouden van een bepaalde afstand tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Die onderlinge afstand moet groter zijn naarmate de milieubelastende functie het milieu sterker belast.

Milieuzonering heeft twee doelen:

- het voorkomen of zoveel mogelijk beperken van hinder en gevaar bij woningen en

andere gevoelige functies;

- het bieden van voldoende zekerheid aan bedrijven dat zij hun activiteiten duurzaam onder aanvaardbare voorwaarden kunnen uitoefenen.

Voor het bepalen van de aan te houden afstanden gebruikt de gemeente Apeldoorn de daarvoor algemeen aanvaarde VNG-uitgave 'Bedrijven en Milieuzonering' uit 2009. Deze uitgave bevat een lijst, waarin voor een hele reeks van milieubelastende activiteiten (naar SBI-code gerangschikt) richtafstanden zijn gegeven ten opzichte van milieugevoelige functies. De lijst geeft richtafstanden voor de ruimtelijk relevante milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar. De grootste van de vier richtafstanden is bepalend voor de indeling van een milieubelastende activiteit in een milieucategorie en daarmee ook voor de uiteindelijke richtafstand. De richtafstandenlijst gaat uit van gemiddeld moderne bedrijven. Indien bekend is welke activiteiten concreet zullen worden uitgeoefend, kan gemotiveerd worden uitgegaan van de daadwerkelijk te verwachten milieubelasting, in plaats van de richtafstanden. De afstanden worden normaliter gemeten tussen enerzijds de grens van de bestemming die de milieubelastende functie(s) toelaat en anderzijds de dichtst daarbij gelegen situering van de gevel van een milieugevoelige functie die op grond van het bestemmingsplan mogelijk is.

Hoe gevoelig een gebied is voor milieubelastende activiteiten is mede afhankelijk van het omgevingstype. De richtafstanden van de richtafstandenlijst gelden ten opzichte van het omgevingstype rustige woonwijk. Een *rustige woonwijk* is ingericht volgens het principe van de functiescheiding: afgezien van wijkgebonden voorzieningen komen vrijwel geen andere functies voor; langs de randen is weinig verstoring door verkeer. Vergelijkbaar met de rustige woonwijk zijn rustig buitengebied, stiltegebied en natuurgebied. Daarvoor gelden dan ook dezelfde richtafstanden.

Een ander omgevingstype is het gemengd gebied. Een *gemengd gebied* is een gebied met een variatie aan functies; direct naast woningen komen andere functies voor zoals winkels, horeca en kleine bedrijven. Ook gebieden die direct langs de hoofdinfrastructuur liggen behoren tot het omgevingstype gemengd gebied. Het gemengd gebied kent door de aanwezige variatie aan functies en situering al een hogere milieubelasting. Dit kan aanleiding zijn om gemotiveerd voor één of meer milieuaspecten een kleinere afstand aan te houden dan wordt geadviseerd voor een rustige woonwijk. Een geadviseerde afstand van 30 meter kan dan bijvoorbeeld worden gecorrigeerd tot 10 meter en een geadviseerde afstand van 100 meter tot 50 meter. Uitzondering op het verlagen van de richtafstanden vormt het aspect gevaar: de richtafstand voor dat milieuaspect wordt niet verlaagd.

De tabel geeft de relatie tussen milieucategorie, richtafstanden en omgevingstype weer.

milieucategorie	richtafstand tot omgevingstype rustige woonwijk	richtafstand tot omgevingstype gemengd gebied
1	10 m	0 m
2	30 m	10 m
3.1	50 m	30 m
3.2	100 m	50 m
4.1	200 m	100 m
4.2	300 m	200 m
5.1	500 m	300 m
5.2	700 m	500 m
5.3	1.000 m	700 m
6	1.500 m	1.000 m

Het systeem van richtafstanden gaat uit van het principe van scheiding van functies: de richtafstandenlijst geeft richtafstanden tussen bedrijfslocatie en omgevingstype rustige woonwijk respectievelijk gemengd gebied. Binnen (hiervoor aangewezen) *gebieden met functiemenging* zijn milieubelastende en milieugevoelige functies op korte afstand van elkaar gesitueerd. Bij gebieden met functiemenging kan gedacht worden aan stads- en wijkcentra, horecaconcentratiegebieden en woongebieden met kleinschalige c.q. ambachtelijke bedrijvigheid. Het kan gaan om bestaande gebieden met functiemenging en om gebieden waar bewust functiemenging wordt nagestreefd, bijvoorbeeld om een grotere levendigheid tot stand te brengen. Voor gebieden met functiemenging wordt een aparte afweging gemaakt ten aanzien van de aan te houden afstand en de te nemen

maatregelen in relatie tot het gewenste woon- en leefklimaat. Voor de toelaatbaarheid van activiteiten binnen gebieden met functiemenging gelden randvoorwaarden. Het gaat om kleinschalige, meest ambachtelijke bedrijvigheid en de activiteiten vinden hoofdzakelijk in pandig en overdag plaats.

Naast de geadviseerde milieuzonering voor bedrijven op basis van de VNG uitgave 'Bedrijven en milieuzonering', kunnen er ook nog afstandscriteria uit specifieke milieuwet- en regelgeving gelden. Denk hierbij aan de Wet milieubeheer, de agrarische geurwetgeving en de veiligheidsregelgeving. Deze regelgeving geldt uiteindelijk als toetsingskader voor de toegestane milieueffecten. Ook deze afstandscriteria worden meegenomen bij de beoordeling van nieuwe ontwikkelingen.

Onderzocht worden zowel de feitelijke invloed van de ter plaatse gevestigde en te vestigen milieubelastende functies als de invloed die kan uitgaan van milieubelastende functies die op grond van de geldende bestemming gevestigd kunnen worden.

Onderzoeksresultaten milieuzonering

Het Veluwetransferium kan op grond van de VNG-publicatie bedrijven en milieuzonering worden beschouwd als een milieubelastende functie met een milieuzone van maximaal 30 meter (maatgevende activiteit parkeren). Er liggen geen milieugevoelige objecten binnen de milieuzone van het Veluwetransferium en daarmee zijn er geen knelpunten met betrekking tot de voorgenomen activiteiten.

5.1.4 Geluidhinder

Op basis van de Wet geluidhinder (Wgh) zijn er drie geluidsbronnen waarmee bij de vaststelling van bestemmingsplannen rekening gehouden dient te worden: wegverkeers-, railverkeers- en industrielawaai. Het plangebied is gelegen binnen de invloedssfeer van verkeerswegen. De beoogde functies treffen echter geen geluidgevoelige functies. Ook worden er geen nieuwe gezonde wegen mogelijk gemaakt met binnen de zone geluidgevoelige objecten. Op grond daarvan is de Wet geluidhinder niet van toepassing. Wel is het noodzakelijk inzicht te krijgen in de akoestische gevolgen van een mogelijke verkeerstoename als gevolg van het plan. Daarbij moeten niet alleen geluidgevoelige objecten zoals woningen worden beschouwd, maar ook de natuurgebieden (Natura-2000 en EHS).

Onderzoeksresultaten geluidhinder

Ten aanzien van geluidhinder kan op basis van het MER d.d. 5 maart 2013 worden geconcludeerd dat er weliswaar sprake is van een (beperkte) toename van geluid vanwege wegverkeer, maar dat deze toename niet leidt tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen en kernwaarden van de omliggende Natura-2000 -en EHS-gebieden. Verder kan uit het MER worden afgeleid dat er geen sprake is van een hoorbare toename bij geluidgevoelige objecten langs de N304, Hoenderloseweg en de Van Golsteinlaan. Er is hier dus geen sprake van een onaanvaardbare toename.

5.1.5 Luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer (verder: Wm) zijn eisen opgenomen waaraan de luchtkwaliteit in de buitenlucht moet voldoen. Hierbij is onderscheid gemaakt in grenswaarden waaraan nu moet worden voldaan en grenswaarden waaraan in de toekomst moet worden voldaan. De meest kritische stoffen zijn stikstofdioxide en fijn stof. Aan de andere stoffen die in de Wet worden genoemd wordt in Nederland, behoudens bijzondere situaties, overal voldaan.

Op grond van artikel 5.16 Wm kan de gemeenteraad een bestemmingsplan met mogelijke gevolgen voor de luchtkwaliteit alleen vaststellen wanneer aannemelijk is gemaakt dat:

- a. het bestemmingsplan niet leidt tot het overschrijden van de in de wet genoemde grenswaarden, of
- b. de luchtkwaliteit als gevolg van het bestemmingsplan per saldo verbetert of ten minste gelijk blijft, of, bij een beperkte toename, door een met de ontwikkeling samenhangende maatregel of effect, per saldo verbetert, of
- c. het bestemmingsplan niet in betekenende mate bijdraagt aan de concentratie van een stof waarvoor in de wet grenswaarden zijn opgenomen, of
- d. de ontwikkeling is opgenomen of past in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.

Niet in betekenende mate bijdragen

In de 'Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' zijn categorieën van gevallen aangewezen die in ieder geval niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Een bijdrage is "niet in betekenende mate" als de toename maximaal drie procent van de jaargemiddelde grenswaarde van fijn stof of stikstofdioxide bedraagt. Wanneer een ontwikkeling valt onder één van die categorieën is het niet nodig een onderzoek naar de luchtkwaliteit uit te voeren. De categorieën van gevallen zijn:

- woningbouwlocaties met niet meer dan 1.500 nieuwe woningen en één ontsluitingsweg;
- woningbouwlocaties met niet meer dan 3.000 woningen en twee ontsluitingswegen;
- kantoorlocaties met een bruto vloeroppervlakte van niet meer dan 100.000 m² en één ontsluitingsweg;
- kantoorlocaties met een bruto vloeroppervlakte van niet meer dan 200.000 m² en twee ontsluitingswegen.

Verder is een bepaalde combinatie van woningen en kantoren zonder nader onderzoek mogelijk en is er voor sommige inrichtingen geen onderzoeksplicht.

Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

In het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) staan enerzijds maatregelen die gemeenten, provincies en rijk nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren en anderzijds grootschalige, "in betekenende mate" projecten die tot verslechtering kunnen leiden. Per saldo kan Nederland hiermee in 2011 overal aan de grenswaarden van fijn stof voldoen en in 2015 aan de grenswaarden voor stikstofdioxide. Nederland heeft op basis van het NSL van de Europese Commissie uitstel gekregen van de inwerkingtreding van de grenswaarden.

Toepasbaarheidsbeginsel

Op locaties die niet voor het publiek toegankelijk zijn, op het terrein van inrichtingen, op rijbanen van wegen en in de middenbermen van wegen hoeft de luchtkwaliteit niet te worden beoordeeld (het "toepasbaarheidsbeginsel").

Voor alle andere ontwikkelingen moet worden onderzocht wat het effect op de luchtkwaliteit is. Blijkt uit het onderzoek dat de ontwikkeling niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging, dan vormt het onderdeel luchtkwaliteit geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling. Is de bijdrage wel in betekenende mate maar wordt er geen grenswaarde overschreden, dan is er evenmin een belemmering.

Onderzoeksresultaten luchtkwaliteit

In het MER d.d. 5 maart 2013 is de luchtkwaliteit onderzocht. De in het onderzoek betrokken wegen zijn de ontsluiting van het parkeerterrein, de N304, Hoenderloseweg

en Van Golsteinlaan. Uit het onderzoek volgt dat de luchtkwaliteit in het plangebied geen belemmeringen oplevert voor het plan. Er treedt geen significante verslechtering op.

5.1.6 Externe veiligheid

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het

verminderen en beheersen van risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen in inrichtingen en tijdens het transport ervan. Op basis van de criteria zoals onder andere gesteld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (verder: Bevi) worden bedrijven en activiteiten geselecteerd die een risico van zware ongevallen met zich mee (kunnen) brengen. Daarbij gaat het vooral om de grote chemische bedrijven, maar ook om kleinere bedrijven als LPG-tankstations en opslagen van bestrijdingsmiddelen. Daarnaast zijn (hoofd)transportassen voor gevaarlijke stoffen, zoals buisleidingen, spoor-, auto-, en waterwegen, ook als potentiële gevarenbron aangemerkt.

Het beleid voor externe veiligheid heeft tot doel zowel individuele burgers als groepen burgers een minimum beschermingsniveau te bieden tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Om dit doel te bereiken zijn gemeenten en provincies verplicht om bij besluitvorming in het kader van de Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening de invloed van een risicobron op zijn omgeving te beoordelen. Daartoe wordt in het externe veiligheidsbeleid het plaatsgebonden risico en het groepsrisico gehanteerd.

- Het *plaatsgebonden risico* is de kans dat een persoon die zich gedurende een jaar onafgebroken onbeschermd op een bepaalde plaats bevindt, overlijdt als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Dit risico wordt per bedrijf vastgelegd in contouren. Er geldt een contour waarbinnen die kans 10^{-6} (één op 1.000.000) bedraagt (verder: PR-contour).
- Het *groepsrisico* is een berekening van de kans dat een groep personen binnen een bepaald gebied overlijdt tengevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen. De oriëntatiewaarde geeft hierbij de indicatie van een aanvaardbaar groepsrisico. Indien een ontwikkeling is gepland in de nabijheid van een risicobron geldt afhankelijk van de ontwikkeling een verantwoordingsplicht voor het toelaten van gevoelige functies.

Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)

Voor bepaalde risicovolle bedrijven geldt het Bevi. Hierin zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd.

Transport van gevaarlijke stoffen over water, spoor en weg

Voor de beoordeling van de risico's vanwege het transport van gevaarlijke stoffen dient op dit moment de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (RNVGS) te worden gehanteerd. Daarnaast wordt gewerkt aan nieuwe regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen (Besluit transportroutes externe veiligheid) die het uitvloeisel worden van het Basisnet.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor de beoordeling van de risico's van het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen gelden het Besluit externe veiligheid buisleidingen en de Regeling externe veiligheid buisleidingen. Hierin zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot buisleidingen voor zowel het transport van brandbare vloeistoffen als hogedrukaardgasleidingen wettelijk vastgelegd.

Nota milieu-veiligheid Apeldoorn

In november 2011 is de Nota milieu-veiligheid vastgesteld. Uitgangspunt van deze

beleidsvisie is dat nieuwe risicobronnen alleen nog zijn toegestaan op de grote industrieterreinen, met uitzondering van propaantanks in het buitengebied. Nieuwe risicobedrijven die onder het Bevi vallen kunnen door middel van een afwijkingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt op de grote industrieterreinen. Als voorwaarde geldt wel dat de PR 10^{-6} contour (plaatsgebonden risico) zich niet buiten de inrichtingsgrens van het nieuwe bedrijf mag bevinden en dat het invloedsgebied voor het groepsrisico niet verder reikt dan de grens van het industrieterrein. Daarnaast is in de beleidsvisie bepaald dat het groepsrisico ten gevolge van een risicobron niet groter mag zijn dan 1 maal de oriëntatiewaarde.

Onderzoeksresultaten

In de nabijheid van het plangebied bevinden zich geen bedrijven die vallen onder de werkingssfeer van het Bevi. Het Bevi vormt zodoende geen belemmering. Ook zijn er geen buisleiding voor transport gevaarlijke stoffen gelegen in of nabij het plangebied. De provinciale weg N304 is wel een transportroute waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Provinciaal onderzoek uit 2011 naar de externe veiligheid van alle provinciale wegen in Gelderland heeft uitgewezen dat met de huidige transportaantallen noch met de toekomstige transportaantallen gevaarlijke stoffen over de N304 geen contour voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} per jaar wordt berekend. Uit dit onderzoek komt ook naar voren dat het groepsrisico langs deze weg niet leidt tot een knelpunt. De beoogde locatie voor het mogelijke bezoekerscentrum (wijzigingsbevoegdheid) en de speelbos liggen op grotere afstand van de N304 dan het invloedsgebied van 200 meter en daarmee vormt het plaatsgebonden risico en het groepsrisico geen belemmering voor het planinitiatief.

5.1.7 Elektromagnetische velden

De minister van VROM heeft bij brief van 3 oktober 2005 geadviseerd om bij de vaststelling van nieuwe plannen, zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microTesla (μT).

De aanleiding voor dit advies is een Engels onderzoek waarbij een licht statistisch verband naar voren is gekomen tussen het langdurig aanwezig zijn van kinderen binnen de 0,4 μT magneetveldzone van bovengrondse hoogspanningslijnen en leukemie bij kinderen tussen 0 en 15 jaar. Het is nog niet duidelijk wat de achterliggende oorzaak hiervan is. Op basis van het voorzorgsprincipe wordt daarom geadviseerd om in nieuwe situaties rekening te houden met deze 0,4 μT -magneetveldzone rondom hoogspanningslijnen. Gelet op de maatschappelijke kosten-baten afweging en ook gezien de huidige onzekerheden over de mogelijke gezondheidsrisico's adviseert VROM dat er geen directe aanleiding is om maatregelen te nemen in bestaande situaties. Daaronder worden ook geldende maar nog niet gerealiseerde gevoelige bestemmingen begrepen.

Nieuwe situaties zijn nieuwe bestemmingsplannen en/of wijziging van bestaande bestemmingsplannen en/of plaatsing van nieuwe hoogspanningslijnen dan wel wijzigingen aan bestaande hoogspanningslijnen. Gevoelige bestemmingen zijn locaties waar kinderen langdurig verblijven, zoals woningen, scholen en crèches.

Gelet op het hiervoor genoemde VROM-advies heeft het gemeentebestuur op 6 november 2007 de intentie uitgesproken om op termijn alle bovengrondse hoogspanningslijnen in Apeldoorn ondergronds te brengen. Tot het zover is, zal voor nieuwe ontwikkelingen de lijn van het VROM-advies gevolgd worden.

Onderzoeksresultaten

Er zijn geen in de nabijheid van de beoogde bestemming geen bovengrondse hoogspanningsleidingen.

5.1.7 *Elektromagnetische velden*

De minister van VROM heeft bij brief van 3 oktober 2005 geadviseerd om bij de vaststelling van nieuwe plannen, zo veel als redelijkerwijs mogelijk is, te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microTesla (μ T).

De aanleiding voor dit advies is een Engels onderzoek waarbij een licht statistisch verband naar voren is gekomen tussen het langdurig aanwezig zijn van kinderen binnen de 0,4 μ T magneetveldzone van bovengrondse hoogspanningslijnen en leukemie bij kinderen tussen 0 en 15 jaar. Het is nog niet duidelijk wat de achterliggende oorzaak hiervan is. Op basis van het voorzorgsprincipe wordt daarom geadviseerd om in nieuwe situaties rekening te houden met deze 0,4 μ T-magneetveldzone rondom hoogspanningslijnen. Gelet op de maatschappelijke kosten-baten afweging en ook gezien de huidige onzekerheden over de mogelijke gezondheidsrisico's adviseert VROM dat er geen directe aanleiding is om maatregelen te nemen in bestaande situaties. Daaronder worden ook geldende maar nog niet gerealiseerde gevoelige bestemmingen begrepen.

Nieuwe situaties zijn nieuwe bestemmingsplannen en/of wijziging van bestaande bestemmingsplannen en/of plaatsing van nieuwe hoogspanningslijnen dan wel wijzigingen aan bestaande hoogspanningslijnen. Gevoelige bestemmingen zijn locaties waar kinderen langdurig verblijven, zoals woningen, scholen en crèches.

Gelet op het hiervoor genoemde VROM-advies heeft het gemeentebestuur op 6 november 2007 de intentie uitgesproken om op termijn alle bovengrondse hoogspanningslijnen in Apeldoorn ondergronds te brengen. Tot het zover is, zal voor nieuwe ontwikkelingen de lijn van het VROM-advies gevolgd worden.

Onderzoeksresultaten

Er zijn geen in de nabijheid van de beoogde bestemming geen bovengrondse hoogspanningsleidingen.

5.1.8 *Milieueffectrapportage*

Algemeen

Bepaalde activiteiten kunnen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu hebben. Welke activiteiten dat zijn is vastgelegd in het Besluit milieueffectrapportage (verder: Besluit m.e.r.). De activiteiten zijn onderverdeeld in:

1. activiteiten die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu (onderdeel C van de bijlage bij Besluit m.e.r.);
2. activiteiten ten aanzien waarvan het bevoegd gezag moet beoordelen of zij belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben milieu (onderdeel D van de bijlage bij Besluit m.e.r.).

Aan het merendeel van de activiteiten zijn drempelwaarden gekoppeld.

Wanneer het bestemmingsplan een activiteit mogelijk maakt die is opgenomen in onderdeel C van de bijlage bij het Besluit m.e.r. en de activiteit de drempelwaarde overschrijdt, geldt een m.e.r.-plicht. Wanneer het bestemmingsplan een activiteit mogelijk maakt die is opgenomen in onderdeel D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. geldt een m.e.r.-beoordelingsplicht. Een m.e.r.-beoordeling is in ieder geval verplicht als de drempelwaarde wordt overschreden. De verplichting geldt (sinds 1 april 2011) ook als de drempelwaarde niet wordt overschreden maar toch niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen kan hebben voor het milieu.

Gevolg van dat laatste is dat in een bestemmingsplan voor een activiteit die voorkomt in

onderdeel D maar waarbij de omvang onder de drempelwaarde ligt, gemotiveerd moet worden of een m.e.r.-beoordeling nodig is. Deze motivering moet zijn gebaseerd op een toets die qua inhoud aansluit bij de verplichte m.e.r.-beoordeling. Voor deze toets gelden geen vormvereisten en daarom wordt de term vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd.

Onderzoeksresultaten

Vanwege de ligging van het terrein en de aard van de activiteit(en) in Natura 2000-gebied is een passende beoordeling vereist. In dat kader geldt de planm.e.r.-plicht. Doordat het een natuurtransferium betreft met meer dan 250.000 bezoekers, geldt ook de Besluitm.e.r.-beoordelingsplicht voor dit initiatief (kaderstelling). Ook op grond van deze kaderstelling is de planm.e.r.-plicht aan de orde. In 2009 is een Startnotitie over de reikwijdte en het detailniveau opgesteld voor het Veluwetransferium. Daarop zijn in april 2010 richtlijnen vastgesteld voor het MER.

In maart 2013 zijn de Passende beoordeling Veluwetransferium Apeldoorn d.d. 5 september 2012 en de Milieueffectrapportage Veluwetransferium Apeldoorn d.d. 5 maart 2013 aangeboden aan de gemeenteraad van Apeldoorn ter aanvaarding. De Passende beoordeling is een bijlage van het MER. Het overgangsrecht maakt dat vanwege de vaststelling van de richtlijnen vóór 1 juli 2010 de “oude” procedure moet worden gevolgd en het MER apart door de gemeenteraad moet worden aanvaard.

In het MER zijn de volgende aspecten beschouwd:

1. De locatiekeuze

In een eerder stadium zijn in de bredere omgeving van Apeldoorn vijf potentiële locaties voor een natuurtransferium onderzocht. Destijds is de afweging gemaakt voor deze locatie op basis van de criteria ligging, bereikbaarheid, uitstraling, aansluiting op recreatieve infrastructuur, planologische mogelijkheden, huidig en toekomstig voorzieningenniveau, veiligheid, exploitatiemogelijkheden en grondposities. De locatie Het Leesten scoorde vooral goed op de criteria ligging en bereikbaarheid, uitstraling en grondposities. Deze locatiekeuze maakt wel dat in het MER uitgebreid aandacht is besteed aan de ligging in het Natura 2000-gebied Veluwe.

2. Samenhang met andere ontwikkelingen

In het MER is de ontwikkeling van het Veluwetransferium beschouwd in samenhang met de volgende ontwikkelingen in de nabijheid:

- Ontwikkelingen Caesarea
- Ontwikkeling overige Veluwetransferia
- Inrichtingsplan Koppelsprengen
- Radio Kootwijk

3. De huidige situatie

In het MER is de huidige situatie uitgebreid beschreven. Hierbij is ingegaan op de huidige functies en het huidige gebruik. Daarnaast is uitgebreid ingegaan op het landschap met zijn cultuurhistorische elementen zoals de Koppelsprengen en de grafheuvels, de natuur, de verkeerssituatie en de leefomgeving.

4. Inrichtingsmodellen

Voor de inrichting van De Leesten zijn drie alternatieven (inrichtingsmodellen)

uitgewerkt. Van de drie alternatieven zijn de effecten in beeld gebracht. De alternatieven verschillen van elkaar qua ligging Buitencentrum (bezoekerscentrum), parkeerplaatsen, fietspaden, speelbos, hondenlosloopgebied en natte neuzenroute.

5. Onderzochte milieuthema's

In het MER zijn verschillende milieuthema's onderzocht zoals Natuur – flora en faunawet/Natura 2000-gebied/EHS, Verkeer, Functionaliteit en beleving, Landschap, Cultuurhistorie, Archeologie, Recreatief Gebruik en Leefomgeving.

De toetsing voor de passende beoordeling maakt integraal deel uit van het MER en is als losse bijlage opgenomen.

6. Effecten en randvoorwaarden

In het MER zijn de effecten voor de verschillende thema's in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat het aspect natuur verreweg het belangrijkste te toetsen aspect betreft. De belangrijkste conclusie ten aanzien van natuur is dat rekening houdend met mitigerende maatregelen (opheffen parkeerplaatsen, afsluiten van paden) de realisatie van het Veluwetransferium geen significante effecten op het Natura 2000-gebied Veluwe heeft.

7. Aanbevelingen voor het voorkeursalternatief

In het MER zijn de volgende aanbevelingen gedaan voor een milieuoptimalisatie van het voorkeursalternatief (het alternatief dat in het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt):

- Het zoveel mogelijk 'sturen' van recreanten over de routes door een heldere markering van deze routes;
- Het opheffen van paden die dwars over het Armenveld lopen;
- Het monitoren van de Gevlekte witsnuitlibel
- Het handhaven van de bestaande verhardingsbreedte en aanpassing van het profiel aan de functie van erftoegangsweg (60 km/h) door het aangeven van (heidepaars / rode) fietssuggestiestroken aan weerszijden van een enkele rijloper
- Het benadrukken van het gewenste ondergeschikte karakter van de Hoenderloseweg door deze iets af te buigen en haaks aan te sluiten op de Van Golsteinlaan en de Van Golsteinlaan als voorrangsweg te verbinden met Ugchelen.
- Voor behoud verkeersveiligheid op de Van Golsteinlaan nemen van de volgende aanvullende maatregelen:
  1. aanleg fietspad langs de Van Golsteinlaan;
  2. de snelheid verlagen tot 60 km/h; het verbreden van de rijbaan met aanvullende voorzieningen in de bermen.
- Het bundelen van de ontsluiting van het Veluwetransferium vanaf de N304 op de bestaande aansluiting van de Hoenderloseweg op de Otterloseweg en het optimaliseren van dit kruispunt omwille van een goede verkeersveiligheid en –afwikkeling.
- Het gerichte ontwikkeling van natuur op maat rondom het Buitencentrum, de parkeerplaatsen en de entree van Het Leesten door het creëren van overgangen naar het omliggende bos.
- Het niet aanleggen van extra verlichtingsbronnen.
- Gebruik van gebiedseigen beplanting.

Op grond van het MER kan worden geconcludeerd dat het Veluwetransferium op de

locatie Het Leesten bij Apeldoorn vanuit natuur- en milieuoogpunt haalbaar is. Bij de realisatie van het voorkeursalternatief, zoals nu beoogd in onderhavig bestemmingsplan, zullen zowel de kwaliteit van natuur, landschap en milieu als de recreatieve toegankelijkheid en bereikbaarheid toenemen. De aanbevelingen voor de milieuoptimalisatie van het voorkeursalternatief zijn uitvoeringsgericht en zijn en/of worden planologisch mogelijk gemaakt met onderhavig plan of in het naastgelegen bestemmingsplan Veluwe.

5.2 Waterhuishouding

5.2.1 Algemeen

Het toekomstige transferium ligt buiten de bebouwde kom van Apeldoorn. Het plangebied is circa 2,7 hectare groot. Het plangebied bevindt zich niet binnen enige Keurzone en niet binnen de zoekgebieden voor waterberging.

5.2.2 Grondwater

Op de locatie zijn geen gegevens over de diepte van de grondwaterstanden beschikbaar. Door de maaiveldverschillen zijn ook gegevens van omringende peilbuizen lastig te extrapoleren naar de locatie. De verwachting is dat de grondwaterstanden in het plangebied minimaal op enkele meters of dieper beneden maaiveld liggen.

Er is in en om het plangebied geen grondwateroverlast bekend. Door de ontwikkelingen zullen er geen nadelige effecten zijn op de grondwaterstand. Hierdoor zal het plan grondwaterneutraal worden ontwikkeld.

5.2.3 Oppervlaktewater en waterafhankelijke natuur

Er is in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig. Door dit plan ontstaat ook geen extra oppervlaktewater. In en om het plangebied komt geen waterafhankelijke natuur voor. Het plan heeft daarom geen nadelige gevolgen voor de waterafhankelijke natuur.

5.2.4 Afvoer van hemelwater

In de huidige situatie wordt het hemelwater van verhardingen in het plangebied opgevangen en infiltreert in de bodem. Het regenwater wordt niet afgevoerd naar de riolering.

Het gemeentelijk beleid is er op gericht om bij nieuwe ontwikkelingen de afvoer van hemelwater niet op de riolering aan te sluiten. In de Bouwverordening is bepaald dat het hemelwater dat afkomstig is van daken en verhardingen in principe in de bodem moet worden geïnfiltreerd door middel van een infiltratievoorziening van voldoende capaciteit op eigen terrein. Daarnaast geldt voor het buitengebied van Apeldoorn een verbod op de afvoer van hemelwater naar de vuilwaterriolering. In de toekomstige situatie zullen verhardingen van wegen, parkeerplaatsen en gebouwen dan ook moeten afwateren in het plangebied. Het regenwater zal teruggebracht moeten worden in de bodem. Zonodig kunnen hiervoor voorzieningen worden aangebracht in de vorm van infiltratiegreppels, wadi's of ondergrondse voorzieningen.

De materialen die in aanraking komen met het hemelwater mogen niet uitlogen en dienen volgens Duurzaam Bouwen geselecteerd te zijn. Bij de infiltratie van hemelwater mag de bodem niet verontreinigd raken door met het hemelwater afgevoerde vervuilende stoffen.

5.2.5 Afvoer van afvalwater

De nieuwe gebouwen dienen te worden voorzien van gescheiden afvoeren voor vuil- en hemelwater, zoals op grond van het Bouwbesluit verplicht is. In de huidige situatie is de locatie voorzien van drukriolering. De vuilwaterafvoer van de bebouwing wordt aangesloten op deze drukriolering. De drukriolering heeft voldoende capaciteit voor deze de vuilwaterafvoer van het bezoekerscentrum.

5.2.6 Watertoets

Het plan omvat minder dan <10 woningen/1.500 m² extra verhard oppervlak>. Het plangebied ligt niet in een Keurzone of in een zoekgebied voor waterberging. Het plan betreft geen HEN-water (inclusief beschermingszone), landgoed, weg, spoorlijn, damwand, scherm, ontgroning et cetera. Bovendien zal er niet meer dan de landelijke afvoernorm geloosd gaan worden op het oppervlaktewater. Daarom is dit plan in het kader van de watertoets een postzegelplan als omschreven door Waterschap Veluwe. Voor het plan geldt dan ook het standaard wateradvies. Afwijkingen van dit standaard wateradvies zijn gemotiveerd aangegeven. Bij negatieve gevolgen voor het watersysteem is aangegeven hoe deze gemitigeerd dan wel gecompenseerd worden.

Om deze redenen is het plegen van overleg met het waterschap als bedoeld in artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening achterwege gelaten, dit in overeenstemming met de richtlijn 'Watertoetsprocedureregels voor postzegelplannen' van het Waterschap Vallei & Veluwe.

5.3 Natuurwaarden

5.3.1 Algemeen

Bescherming van natuurwaarden vindt plaats via de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet, de Boswet en de provinciale richtlijn voor Bos- en natuurcompensatie.

Soortbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet (verder: Ffw) is iedere handeling verboden die schade kan toebrengen aan de op grond van de wet beschermde planten en dieren en/of hun leefgebied. De wet kent een algemene zorgplicht, omvat daarnaast een reeks van verbodsbepalingen en heeft een groot aantal soorten (verdeeld over verschillende categorieën) als beschermd aangewezen.

De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Het gevolg is onder andere dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op de instandhouding van soorten voorkomen worden. Een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen zijn op grond van de Flora- en faunawet verboden. Hiervoor zijn van belang de artikelen 8 t/m 12 Ffw waarin onder andere de vernieling en beschadiging van beschermde planten en het doden, verwonden, vangen, verontrusten en verstoren van diersoorten en hun verblijfplaatsen is verboden.

Op grond van artikel 75 Ffw kunnen ontheffingen van de verboden worden verleend en op grond van de ex artikel 75 vastgestelde AMvB (het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet) gelden enkele vrijstellingen van het verbod. Welke

voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing of vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij wordt volgens de wettelijke kaders onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

- *Algemene soorten*

Voor de algemene soorten die zijn genoemd in tabel 1 bij de AMvB geldt de lichtste vorm van bescherming. Voor deze soorten geldt voor activiteiten die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de artikelen 8 t/m 12 Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

- *Overige soorten*

De overige soorten, genoemd in tabel 2 bij de AMvB, genieten een zwaardere bescherming. Voor deze soorten geldt voor activiteiten die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van het verbod, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen (goedgekeurde) gedragscode is, is voor die soorten een ontheffing nodig; de ontheffingsaanvraag wordt voor deze soorten getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

- *Soorten genoemd in bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB ex artikel 75*

Voor de soorten die zijn genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de AMvB ex artikel 75 Ffw geldt de zwaarste bescherming. Het hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden en van de betrokken soort(en) af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of dat een ontheffing noodzakelijk is. Voor de soorten die zijn genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn wordt geen ontheffing verleend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de soorten van bijlage 1 geldt dat bij ruimtelijke ontwikkelingen verstorende werkzaamheden alleen mogen worden uitgevoerd nadat daarvoor een ontheffing is verkregen. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; en
2. er is geen alternatief; en
3. doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort.

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten door ruimtelijke ontwikkelingen kan geen ontheffing worden verleend. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid en openbare veiligheid. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Voor de overige vogelsoorten geldt dat verstoring van broedende exemplaren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

Gebiedsbescherming

Naast de soortbescherming wordt de gebiedsbescherming geregeld binnen de Natuurbeschermingswet (in de Natura 2000-gebieden) en binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Bescherming van bos is aan de orde als bestemmingen van bestaand bos worden gewijzigd.

Bos- en natuurcompensatie

Bos en natuur worden ook beschermd door de Boswet en de provinciale richtlijn Bos- en natuurcompensatie uit 1998, die is gericht op de instandhouding van het bos- en natuurareaal in de provincie Gelderland. Voor gronden met de hoofd- of

medebestemming 'Bos' en 'Natuur' die in het kader van ruimtelijke planvorming wordt aangetast, gelden bepaalde compensatieregels. Deze compensatie is afhankelijk van de vervangbaarheid van de aan te tasten natuur of de leeftijd van het te kappen bos. Bij bos jonger dan 25 jaar geldt een compensatie van 120%; voor bos van 25 tot 100 jaar 130% en voor bos ouder dan 100 jaar, 140%. Voor gronden binnen de bebouwde kom die volgens de criteria van de Boswet herplantplichtig zijn (bosjes van minimaal 10 are of 20 bomen in rijbeplanting) geldt eveneens de compensatieverplichting vanuit de richtlijn.

In de richtlijn is bepaald dat er in principe fysieke compensatie plaatsvindt: als natuur of bos moet plaatsmaken voor andere vormen van ruimtegebruik moet er op een andere plek natuur of bos voor terugkomen. Er moet dan gelijktijdig met het bestemmingsplan ten gevolge waarvan bos of natuur verdwijnt, een nieuw aan te leggen natuur- of bosgebied worden bestemd, hetzij in het eigen plangebied, hetzij in een ander plangebied. Slechts wanneer fysieke compensatie niet of maar gedeeltelijk mogelijk is dan wel onaanvaardbare vertraging voor het project oplevert, mag financieel gecompenseerd worden. In het geval van financiële compensatie dient die compensatie gelijktijdig met het vaststellen van het bestemmingsplan geregeld te zijn. Dat kan door het vastleggen van een privaatrechtelijke overeenkomst met een initiatiefnemer maar ook door het instellen van een gemeentelijk groenfonds dat is gericht op natuur- en boscompensatie.

De gemeente hanteert daarbij de Groene Kluis, waarin de financiële vergoeding van compensatieverplichtingen gericht worden ingezet op compensatie van de arealen bos of natuur en daarmee op versterking van de Groene Mal.

5.3.2 *Onderzoeksresultaten*

De gebiedsbescherming is enerzijds geregeld via de Natuurbeschermingswet en betreft het als Natura 2000 aangewezen gebied. Anderzijds maakt het gebied onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS); de regelgeving daaromtrent is vastgelegd in de Ruimtelijke Verordening van de provincie Gelderland.

De soortenbescherming is geregeld via de Flora- en faunawet en betreft diverse soorten(groepen) zoals in 5.3.1 aangegeven.

Om na te gaan of de voorgestane ontwikkelingen uitvoerbaar zijn, is het initiatief omtrent de realisatie van het Veluwetransferium uitgebreid getoetst. Deze toetsing betreft het gehele initiatief, dat bestaat uit diverse onderdelen (realisatie van een bezoekerscentrum, uitbreiding parkeerterrein, realiseren nieuwe heideverbindingen, verleggen routes, verplaatsen hondenloslooplegebied etc). Voor een deel zijn bovenstaande ontwikkelingen mogelijk binnen de vigerende bestemmingen en zijn ze verder alleen (mogelijk) afhankelijk van een omgevingsvergunning.

Voor een deel echter is onderhavige bestemmingsplanwijziging nodig: daarbij gaat het om de realisatie van het bezoekerscentrum en om de uitbreiding van de parkeervoorziening.

Deze onderdelen maken dus deel uit van de totale ontwikkeling; de toetsing behelst dus ook het geheel en de realisatie van de onderdelen bezoekerscentrum en parkeerplaatsen kunnen daar niet los van worden gezien.

De toetsing op mogelijke effecten op de bescherming van gebied en soorten is onderwerp geweest van het Milieueffectrapport Veluwetransferium Apeldoorn (Tauw bv, 2013). Bovendien is een Passende beoordeling uitgevoerd; deze toets vloeit voort uit de toetsing aan de Natuurbeschermingswet. De Passende Beoordeling is gerapporteerd in de Passende Beoordeling Veluwetransferium Apeldoorn (Tauw bv, 2012).

Tenslotte is de toetsing op basis van de effecten soorten afzonderlijk in meer detail getoetst en gerapporteerd in de Natuurtoets Veluwetransferium (Tauw bv, 2013).

Gebiedsbescherming Natura 2000

Belangrijk uitgangspunt is dat de realisatie van het Veluwetransferium beoogt bij te dragen aan de recreatieve zonering van de Veluwe. Samen met vijf andere transferia aan de randen van de Veluwe zal dat moeten leiden tot terugdringing van het autoverkeer in het gebied.

De toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet heeft plaatsgehad in bovengenoemde Passende Beoordeling. Voor het Natura 2000-gebied zijn zogenaamde instandhoudingsdoelen geformuleerd; ruimtelijke ontwikkelingen die kunnen leiden tot significante gevolgen voor een of meer van deze instandhoudingsdoelen worden daarin getoetst. In de Passende Beoordeling wordt inzichtelijk gemaakt welke gevolgen voor de instandhoudingsdoelen worden verwacht en hoe de eventuele schade kan worden geminimaliseerd.

In de Passende Beoordeling zijn de diverse onderdelen getoetst op de verschillende verstoringsfactoren zoals oppervlakteverlies, betreding, versnippering, depositie, geluid, licht en optische verstoring.

Specifiek voor de onderdelen van het bestemmingsplan (realisatie bezoekerscentrum en parkeerplaatsen) wordt gesteld dat er kap nodig is van 5.710m² naaldbos. Die kap leidt niet tot aantasting van habitattypen (want dat is ter plekke niet aanwezig) maar een effect op de instandhoudingsdoelen van de habitatsoorten wespandief en zwarte specht is door het areaalverlies niet (helemaal) uit te sluiten.

Er worden t.a.v. de gehele ontwikkeling de volgende negatieve effecten genoteerd:

- door aanleg van parkeerplaatsen en buitencentrum als gevolg van oppervlakteverlies van het leefgebied voor wespandief en zwarte specht
- door oppervlakteverlies van habitatype droge heide en leefgebied van vogels van heide door aanleg van wandelpad in het Armenveld
- op habitatype droge heide door betreden en vermeting door honden
- op tapuit, roodborsttapuit, boomleeuwrik en nachtzwaluw als gevolg van uitbreiding natte neuzenroute over het Armenveld
- op tapuit, roodborsttapuit, boomleeuwrik, nachtzwaluw, zwarte specht en wespandief door toename geluid op de N304
- op tapuit, roodborsttapuit, boomleeuwrik en nachtzwaluw door toename van recreatie op de Leesterheide

Daartegenover worden de volgende positieve effecten genoteerd:

- toename van habitatype droge heide door ontwikkeling heidecorridor
- toename van broedvogels van heide door ontwikkeling heidecorridor
- voor wespandief en zwarte specht door verwijderen paden in het bosgebied en langs bosranden
- toename van omvang rust- en broedgebied van vogels van heide door het verwijderen van wandelpaden op het Armenveld in combinatie met de positie van het nieuwe wandelpad.

Daarnaast worden ter mitigatie de volgende maatregelen voorgesteld:

- opheffing van 8 parkeerlocaties in het studiegebied (met als doel de recreanten meer te concentreren op de locatie van het Leesten), met totale oppervlakte van 1960 m²
- opheffen van in totaal 29,5 km aan bospaden en 10,5 km aan paden over de heide; de op te heffen paden liggen in het bosgebied van het Ugchelse bos en

Hoenderloosche bos en op de Hoog Buurlosche heide

- afsluiten van de Harskamperweg en een deel van de oude Barneveldseweg over de heide voor gemotoriseerd verkeer.

Met deze maatregelen worden een toename aan kwaliteit van leefgebied voorzien van zwarte specht en wespandief in bosgebieden (over ca 600 ha) en voor roodborsttapuit, tapuit, boomleeuwerik en nachtzwaluw in heidegebieden (over ca. 150 ha).

Ten aanzien van het cumulatieve effect wordt aangegeven dat het nabijgelegen project Radio Kootwijk in beschouwing moet worden genomen. Ook in dat project zijn er negatieve effecten op zwarte specht, wespandief en boomleeuwerik aangegeven, maar door bovenstaande mitigerende maatregelen is er sprake van een zodanige kwaliteitstoename van het leefgebied dat daarmee zowel de effecten van de ontwikkeling van het Veluwetransferium als die van Radio Kootwijk te dekken zijn.

De conclusie op grond daarvan is dat de realisatie van het Veluwetransferium met in achtneming van zowel negatieve als positieve effecten pú de maatregelen in kader van mitigatie en cumulatie geen significant negatieve effecten met zich meebrengen.

Conclusie: de Passende Beoordeling geeft daarmee zicht op de verlening van een Natuurbeschermingswetvergunning waarmee het Bestemmingsplan op dit onderdeel uitvoerbaar is.

Gebiedsbescherming Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De beoordeling hiervan is opgenomen in de milieueffectrapportage (Tauw bv, 2013) en de beoordeling heeft plaatsgehad op grond van de benoemde kernkwaliteiten daarvoor. Het gaat dan om de kernkwaliteiten:

- landschappelijke verwevenheid van natuur, bos en landschapselementen en cultuurgronden
- grootschalige samenhang bos en natuurgebied waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is
- de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren binnen de hele Veluwe
- de verwevenheid en het samengaan van cultuurhistorie en natuur in onder andere landgoederen, sprengen, oude landbouwenclaves, grafheuvels en parkbossen
- eeuwenoude bosstandplaatsen
- beken en sprengen en beekdalen op de flanken van de Veluwe.

Op grond van die kernkwaliteiten worden geen negatieve effecten voorzien (verwevenheid natuur en bos en de waardevolle bossen) en voor de overige ook positieve effecten. Dit is getoetst voor 3 ruimtelijke varianten; gesteld wordt dat de kernkwaliteiten binnen de EHS niet onderscheidend zijn voor de drie alternatieven.

In de Natuurtoets (Tauw bv, 2013) is de toetsing op EHS voor de specifieke variant herhaald en uitgevoerd voor dezelfde criteria als bovenstaand.

Conclusies hier zijn:

- t.a.v. kernkwaliteit landschappelijke verwevenheid: het plangebied en directe omgeving bieden een grote variatie aan landschapselementen en natuurwaarden die intact blijven en als gevolg van de heidecorridor wordt de samenhang en verwevenheid versterkt
- t.a.v. kernkwaliteit samenhangend bos- en natuurgebied; door realisatie van de heidecorridor, het recreatieluw maken van andere delen en het opheffen van paden, routes en parkeerplaatsen versterkt de samenhang
- t.a.v. uitwisselingsmogelijkheden voor plant en dier: per saldo is het effect positief omdat weliswaar sprake is van intensivering van recreatie ter plekke (waar als sprake was van intensief gebruik), maar elders een grotere mate van recreatieluwheid

ontstaat

- t.a.v. de verwevenheid cultuurhistorie en natuur; er is geen sprake van aantasting van voorkomende cultuurhistorische elementen terwijl er anderzijds via wandelroutes aandacht wordt gegeven aan deze cultuurhistorische locaties
- t.a.v. eeuwenoude bosstandplaatsen; deze komen ter plekke van het plantgebied niet voor.

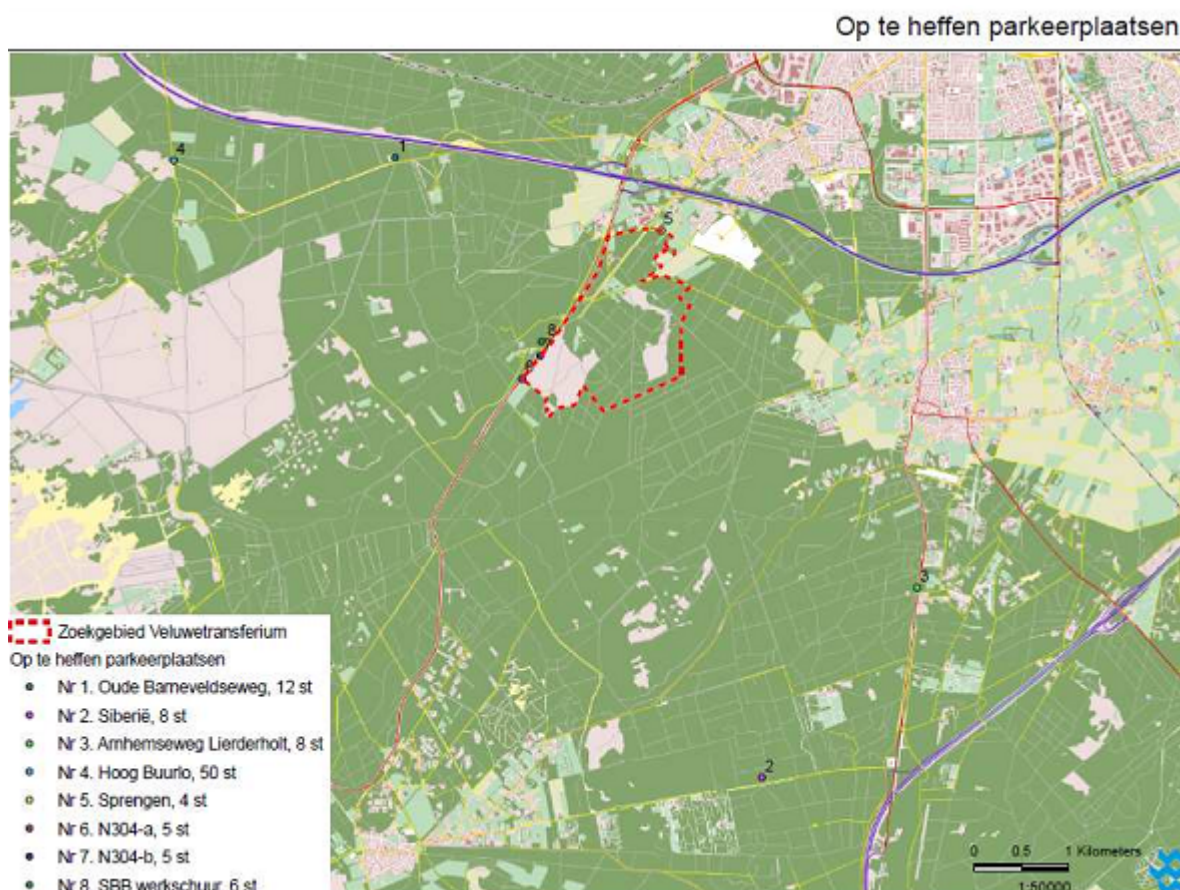
Geconcludeerd wordt dat de kernkwaliteiten van de EHS op deze punten niet worden aangetast.

Compensatie areaal Natuurtransferium Het Leesten

Wel is sprake van een (beperkte) areaalafname van de EHS. Volgens de provinciale Ruimtelijke Verordening zal dan sprake moeten zijn compensatie. Er wordt daarbij van de volgende punten uitgegaan:

- geen netto-waardenverlies (areaal, kwaliteit, samenhang)
- compensatie aansluitend of nabij het gebied
- indien niet mogelijk dan financiële compensatie mogelijk
- mitigatie en compensatie maken deel uit van het plan, eventuele meerkosten daarvan moeten zijn verdisconteerd.

Zie daarvoor bijgaande kaart:

(Bron: Milieueffectrapport Veluwetransferium Apeldoorn, Tauw, 2013).

Er is vanwege de ontwikkeling in dit bestemmingsplan een compensatienoodzaak van ca. 5.600 m² (zie toelichting hieronder). Binnen het plangebied van het onderhavige

bestemmingsplan zelf is er geen compensatiemogelijkheid, maar in de omgeving, in het bestemmingsplangebied van Radio Kootwijk wel.

Relatie Radio Kootwijk en Natuurtransferium Het Leesten

Het doel is om de Veluwe te zoneren in recreatieve gebieden en rustige gebieden. Vanuit de Veluwe 2010-doelstelling wordt daarom o.a. gewerkt aan de realisatie van ca. zes natuurtransferia op de Veluwe. Deze transferia zijn gesitueerd op strategisch gelegen toegangswegen tot de Veluwe. Ze worden aangelegd om het gemotoriseerde verkeer terug te dringen en bezoekers optimaal te informeren en voor te lichten over de natuur.

Radio Kootwijk is geen transferium, maar wel een recreatief concentratiepunt van bezoekers. Het natuurtransferium Het Leesten is het dichtstbijzijnde gelegen transferium bij Radio Kootwijk.

Voor de realisatie van dit natuurtransferium is het onderhavige bestemmingsplan opgesteld. Het doel van zowel Radio Kootwijk als het natuurtransferium Het Leesten is om door de betere recreatieve toegankelijkheid en bereikbaarheid van deze locaties, de kwaliteit van natuur en landschap buiten deze locaties te verbeteren. De effecten op natuur van de herontwikkeling van radio Kootwijk als ook van het transferium worden daarom ook in deze context beoordeeld. De regulering van de verkeersstromen komt de kwaliteit van de Veluwe ten goede.

In het plangebied van het bestemmingsplan Radio Kootwijk zijn er diverse terreinonderdelen die voorheen in gebruik waren als bouwwerk, gebouw, parkeerplaats of andere vorm van verharding, welke nu zullen gaan functioneren als onderdeel van het natuurareaal. Deze terreindelen krijgen daartoe de bestemming Natuur en zijn daarmee beschermd.

Een deel van deze bestemmingsomzetting naar natuur wordt ingezet als compensatie voor het verlies van een beperkt natuurareaal in het onderhavige bestemmingsplan "Het Leesten Natuurtransferium Veluwe.

In dit bestemmingsplan wordt een areaal van 5.700 m² bestemd voor de bouw van het Natuurtransferium Het Leesten. Er zal een bezoekerscentrum gerealiseerd worden en de aanwezige parkeervoorziening zal worden uitgebreid.

Voor de realisatie van het natuurtransferium geldt een compensatievereiste op grond van provinciaal ruimtelijk beleid. Er geldt daarbij een compensatiefactor van 133% zodat de totale compensatiebehoefte op ca. 7.600 m² (133% van 5700) komt. In het projectplan voor de realisatie van het Natuurtransferium worden op andere plekken parkeerplaatsen opgeheven met een totaalareaal van 1.960 m². Dit is in mindering te brengen op de compensatie zodat een netto-compensatienoodzaak overblijft van ca. 5.600 m² (7600-1960).

Met de omzetting van ca. 72000 m² vanuit andere bestemmingen (hoofdzakelijk vanuit de bestemming Telecommunicatiecentrum) naar de bestemming Natuur is, in het bestemmingsplan voor Radio Kootwijk, deze compensatie ruimschoots ingevuld.

De invulling van deze terreindelen maakt onderdeel uit van een anterieure overeenkomst die de gemeente met de terreineigenaar Staatsbosbeheer heeft gesloten. De uitvoering is daarmee verzekerd.

Soortenbescherming

Ook hiervan is de beoordeling op globaal niveau opgenomen in de variantenbeoordeling van de milieueffectrapportage (Tauw, 2013). Daarna heeft op meer detailniveau een toetsing plaatsgehad in de Natuurtoets (Tauw, 2013). Verder is ingezoomd op de

mogelijke effecten ter plekke van de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt in dit onderhavige bestemmingsplan, te weten de realisatie van het bezoekerscentrum en de uitbreiding van de parkeerplaats (Tauw 2014).

In de milieueffectrapportage wordt aangegeven dat:

- er geen streng beschermde vaatplanten voorkomen ter plekke van de drie alternatieven van het bezoekerscentrum en parkeerlocaties
- er afname van totale kwaliteit is voor broedvogels van heidegebieden, maar dat deze gesaldeerd wordt door een toename van kwaliteit op de Hoog Buurlosche Heide
- er per saldo positieve effecten zijn op de kwaliteit voor broedvogels van bossen door het opheffen van wandelpaden
- er geen negatieve effecten zijn op beschermde zoogdieren
- er mogelijk effecten zijn op verblijfplaatsen van vleermuizen (hoewel niet aannemelijk vanwege soort en leeftijd bomen) en dat er positieve effecten te verwachten zijn door toename van bosranden
- er een neutraal effect is op reptielen; enerzijds toename verstoring op het Armenveld, anderzijds toename van kwaliteit leefgebied op de Hoog Buurlosche Heide
- geen negatieve effecten zijn te verwachten tav ongewervelden als gevlekte witsnuitlibel en vliegend hert

Ten aanzien van een aantal groepen is wel nader onderzoek geboden (jaarrond beschermde nesten bomen, verblijfplaatsen vleermuizen) als de locaties van kap van bomen nader bepaald zijn. Ten aanzien van de drie varianten die in de studie zijn vergeleken is er geen onderscheidend effect ten aanzien van de Flora- en faunawet.

De nadere toetsing heeft plaatsgehad in de Natuurtoets (Tauw, 2013). Deze toetsing heeft betrekking op de totale beoogde ontwikkeling van het Veluwetransferium. Dat omvat:

- realisatie van buitencentrum van ca. 870m²
- creëren van parkeervoorziening van tenminste 200 en maximaal 250 plaatsen
- te kappen bos voor buitencentrum en extra parkeerplaatsen 5.710m²
- ontwikkeling van heidecorridor van 25 m
- dunning naaldbos, samen met kap voor heidecorridor betreft dat ca. 10,5 ha
- verbindend fietspad met Radio Kootwijk en de Noordweg
- reconstructie recreatieve ruiter- en wandelroutes
- verplaatsing hondenlosloopgebied naar noordelijk deel Flipsbosch

Daarbij wordt verder als uitgangspunt gehanteerd dat het Veluwetransferium bijdraagt aan sturing van de recreatiedruk door zonering. Ook wordt uitgegaan van een extensief en groen karakter van de parkeerplaats, dat er een kleine horecavoorziening in het buitencentrum komt, dat de huidige speelweide cq speelkuil in stand wordt gehouden en dat er sprake is van een verkeers- en sociaalveilige inrichting.

Voor het huidige Bestemmingsplan is met name de toetsing relevant voor het onderdelen realisatie van het buitencentrum en het creëren van extra parkeerplaatsen. Wel zal de toetsing van deze onderdelen in samenhang met de overige maatregelen gezien moeten worden.

Bij de toetsing is onderscheid gemaakt in tijdelijke invloeden en permanente invloeden. De tijdelijke invloeden behelzen de verstoring tijdens de realisatiefase (kap, aanleg etc); de permanente invloeden behelzen vooral de kap van bomen en het verwijderen van strooisel, dunnen van het naaldbos en het verplaatsen van het hondenlosloopgebied.

Voor de volgende plant- en dieren of diergroepen worden daarbij de volgende conclusies getrokken:

- *flora*: beschermde soorten zijn niet waargenomen en bij de ontwikkeling van o.a. de aanleg van parkeerplaatsen en het buitencentrum worden heidevegetaties gespaard; geconcludeerd wordt dat negatieve effecten op beschermde flora worden uitgesloten
- *zoogdieren*: t.a.v. edelhert en das worden effecten uitgesloten op grond van de aard van de ingreep en de bestaande verstoring. Nesten van boommarter en eekhoorn zijn tijdens oriënterend veldbezoek niet aangetroffen, wel zal nadere inspectie aan de orde zijn voorafgaande aan de kap
- *vleermuizen*: er zijn diverse soorten vleermuizen aangetroffen en deels is het gebied ook geschikt voor andere soorten. Aanwezigheid van verblijfplaatsen is niet uitgesloten, hoewel het plangebied niet optimaal geschikt is. Voorafgaand aan kap zullen bomen met geschiktheid voor verblijfplaatsen nog nader te onderzoeken zijn
- *Vogels*: voor zover het gaat om niet-jaarrond beschermde vogelsoorten kunnen met het werken buiten het broedseizoen negatieve effecten voorkomen worden. Voor zover het gaat om jaarrond beschermde vogelsoorten wordt geadviseerd voorafgaande aan de kap te inspecteren op nestlocaties en roestplekken. Bij aanwezigheid daarvan zijn vervolgstappen nodig. Wel wordt gesteld dat in verhouding met de grootte van het territorium van deze soorten de te kappen oppervlakte gering is en dat daarmee het leefgebied intact zal blijven.
- *Amfibieën en reptielen*: door jaarlijkse inventarisaties is er goed zicht op het voorkomen van deze soorten op het Armenveld, het Salamandergat en het Leesten. Ze komen behalve op de heide ook in de bosranden voor. Om effecten op de soorten te voorkomen met de kap van de randen gefaseerd en handmatig plaatsvinden. Met de ontwikkeling van de heidecorridor wordt het leefgebied van deze soorten versterkt. Hoewel een Ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet nodig wordt geacht, wordt aangegeven dat verwacht wordt dat hier geen strijdigheid optreedt (positieve afwijzing).

Negatieve effecten op libellen, vlinders en overige ongewervelden, waaronder het vliegend hert worden uitgesloten.

Op grond van bovenstaande worden uitspraken gedaan over de enerzijds de tijdsplanning van de werkzaamheden en anderzijds de noodzaak tot nader onderzoek.

Werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van vogels te worden uitgevoerd gelet op de bescherming van de (functionele omgeving van de) broedplaatsen tijdens de broedperiode. Daarnaast wordt aangegeven dat gewerkt moet worden tijdens de actieve periode van reptielen omdat deze dieren dan in staat zijn om zich te verplaatsen. Mede afhankelijk van de temperatuur moeten die werkzaamheden plaatsvinden in de periode half juli – eind september.

De noodzaak voor nader onderzoek geldt voor een aantal soorten, te weten: de eekhoorn, boommarter, vleermuizen en vogels met vaste verblijfplaatsen (cq cat . 1 – 4).

Van belang daarbij is dat het onderzoek betrekking heeft gehad op alle genoemde ontwikkelingen, met inbegrip van de realisatie van de dunningen en de heidecorridor. Hierbij gaat het om een oppervlakte van ca. 10,5 ha. De realisatie van het buitencentrum en de extra parkeerplaatsen, onderdeel van dit bestemmingsplan, voegt daaraan een beperkte oppervlakte toe (ca. 0,5 ha).

In het kader van de Flora- en faunawet is een ontheffingsaanvraag ingediend. Deze ontheffingsaanvraag omvatte de realisatie van het onderdeel de (heide)verbindingszone bij het Veluwetransferium. Naar aanleiding hiervan is een ontheffing verleend voor de boommarter, adder, hazelworm, levendbarende hagedis en de zandhagedis. Hieraan zijn diverse voorwaarden verbonden t.a.v. de uitvoering.

Met de verkregen ontheffing voor de aangegeven soorten kan worden gesteld dat er geen strijdigheid met de Flora- en faunawet is op dit onderdeel.

Voor het onderdeel 'bezoekerscentrum en parkeerplaats' (onderwerp van het onderhavige bestemmingsplan) is een nadere beoordeling gegeven over de ecologische haalbaarheid van de ontwikkelingen (Toetsing Flora- en faunawet realisatie bezoekerscentrum en parkeerplaats Veluwetransferium, Tauw, 2014) met name ten aanzien van de soorten waar in het eerdergenoemde onderzoek (Tauw 2013) melding is gemaakt.

Dit onderzoek zoomt daarom in op de soorten eekhoorn en boommarter, vleermuizen, zandhagedis, hazelworm, levendbarende hagedis, adder en vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is. De analyse is mede gebaseerd op onderzoek van Staatsbosbeheer in 2014 ten aanzien van roofvogels (jaarrond beschermde nesten), boommarter en vleermuizen (alook op jaarlijkse amfibieën- en reptieleninventarisaties). Dit onderzoek betrof geen jaarrond onderzoek naar soorten maar was gericht op het bepalen van de geschiktheid van het gebied voor beschermde soorten. Onderzoek naar deze soorten conform vigerende onderzoeksprotocollen is daardoor noodzakelijk.

Op grond van de gegevens bestaat voldoende inzicht in het functioneren van het gebied voor de genoemde soorten en de effecten van de ingreep daarop. Of er bij de uitvoering nadere ontheffingen nodig zijn is alsnog te bepalen: de toetsing is er op gericht geweest om te bepalen of er inzicht is op het verkrijgen van dergelijke ontheffingen en daarmee op de ecologische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

De conclusie van het onderzoek (Tauw, 2014) is daarbij als volgt. Uit de in deze beschreven nadere toelichting op de natuurtoets voor het Veluwetransferium blijkt dat er geen belemmeringen zijn vanuit de Flora- en faunawet voor de uitvoerbaarheid voor de realisatie van het bezoekerscentrum en de parkeerplaats voor het Veluwetransferium Apeldoorn. De definitieve onderzoeksresultaten dienen verwerkt te worden in een mitigatieplan cq. werkprotocol en eventueel benodigde ontheffingsaanvraag. Voor de beschreven soorten/soortgroepen blijkt dat op populatieniveau geen negatieve effecten te verwachten zijn. Tevens zijn afdoende mitigerende maatregelen te realiseren om op soortniveau effecten te voorkomen. De realisatie van het bezoekerscentrum en de parkeerplaats is daardoor redelijkerwijs uitvoerbaar.

5.4 Cultuurhistorie en archeologie

5.4.1 Algemeen

De nota I-cultuur is door de gemeenteraad vastgesteld op 16 februari 2006. Kern van de nota is dat cultuurhistorie van essentieel belang is voor de identiteit van Apeldoorn. De kwaliteiten van de woonwijken, de binnenstad, de dorpen en het afwisselende buitengebied gelden als leidraad voor nieuwe ontwikkelingen. Cultuurhistorie levert bouwstenen aan om ruimtelijke projecten mogelijk te maken met behoud van identiteit. Hiervoor wordt een cultuurhistorische analyse van een gebied gemaakt. Daarmee ontstaat inzicht in de aanwezige (boven- en ondergrondse) cultuurhistorische waarden. Naast het vastleggen van kennis over landschap, geomorfologie, stedenbouw, archeologie en architectuur geeft de analyse aanbevelingen over de inzet van deze waarden in nieuwe ontwikkelingen. Bij de nota horen een archeologische en een cultuurhistorische beleidskaart.

De werking van de beleidskaarten worden toegelicht in hst 2 (2.4.1). Op grond van de archeologische beleidskaart is archeologisch onderzoek nodig voorafgaand aan graafwerkzaamheden dieper dan 35cm en over een oppervlak van meer dan 50/100 of 1000m² in resp. de zones met hoge, middelhoge of lage archeologische verwachting. Als eerste fase van het onderzoek is een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd (zie rapportage in bijlage 3). De resultaten op grond waarvan plaatselijk vervolgonderzoek nodig is worden hieronder in 5.4.3 toegelicht. De verplichting tot vervolgonderzoek is in de regels bij de dubbelbestemmingen Waarde - Archeologie hoog en Waarde - Archeologie middelhoog geregeld.

5.4.2 Cultuurhistorie

Het plangebied op zichzelf heeft geen hoge cultuurhistorische waarde. Maar in de omgeving en in samenhang daarmee zijn er wel middelhoge en hoge cultuurhistorische waarden aanwezig. In het plangebied heeft de 'speelkuil' cultuurhistorische waarde als duidelijk herkenbaar relict van de vroeg 20ste-eeuwse zand- en grindwinning. Het bos heeft beperkte cultuurhistorische waarde als typisch laat-19de- vroeg 20ste-eeuwse tijdlaag, toen houtproductie dermate lucratief werd geacht dat er op grote schaal bos werd aangeplant op de heide. Hogere cultuurhistorische waarde heeft het eeuwenoude Malebos van Ugchelen, dat ten noordwesten van de Otterloseweg ligt. De enk van Ugchelen, een eeuwenoud akkercomplex ten noorden van het bos, heeft nog meer cultuurhistorische waarde. Dat geldt ook voor het jongeren-opvanghuis Ceasarea, dat gemeentelijk monument is, en de bijbehorende tuin. Westelijk daarvan vonden we de koppelsprengen, die in de 17de eeuw zijn gegraven om water aan te boren waarmee de papiermolens van Ugchelen en Apeldoorn van waterkracht en schoon proceswater werden voorzien. Iets stroomafwaarts van de Koppelsprengen ligt nog de Hamermolen (op dit moment in gebruik als conferentieoord) en de restanten van de molen Altena. Daar vlakbij ligt ook nog de Veligheids Papier Fabriek Ugchelen, op de locatie van een oude papiermolen aan de Ugchelse Beek.

De heidegebieden in de omgeving van het plangebied zijn nog een restant uit de tijd dat de bossen grotendeels waren verdwenen als resultaat van houtkap en overbeweiding. Van de middeleeuwen tot ver in de 19de eeuw diende de heide in het landbouwsysteem als leverancier van voedingsstoffen voor de akkers. Dit gebeurde indirect door beweiding met schapen, en door maaien en afplaggen.

In het gebied zijn nog enkele eeuwenoude wegen en grenzen te herkennen. Zowel de Hoenderloseweg als de Otterloseweg direct ten westen van het plangebied, zijn in oorsprong eeuwenoude wegen. In de kadastrale kaart van 1832 is te zien dat er destijds wegen liepen over die trajecten, zij het dat deze wat meer slingerden en dat het

waarschijnlijk niet veel meer dan karrensporen waren. Het pad dat thans door de bodem van het smeltwaterdal op de Leesterheide en noordwaarts loopt, is veel beter herkenbaar als oude weg. Het is vanuit cultuurhistorisch perspectief dan ook niet wenselijk om dit pad af te sluiten. Andere lijnen die nog vrij goed herkenbaar zijn, zijn de oude traai langs de zuidoostzijde van het Ugchelsche Bosch (net ten noordwesten van de Otterloseweg) en de rechte markegrens ten zuidoosten van het plangebied door en langs het bos. De herkenbaarheid van de laatste staat mogelijk onder druk van de wens om een nieuwe heide-corridor aan te leggen. Als daar daadwerkelijk heide wordt aangelegd, zal moeten worden gestudeerd op een mogelijkheid om de grens herkenbaar te houden door middel van beplanting, een pad, greppel en/of wal.

Met het onderhavige project wordt in principe gestreefd naar behoud, herstel en versterking

van de bestaande cultuurhistorische waarden. Binnen het plangebied op zich zijn geen objecten of gebieden aanwezig die uit cultuurhistorisch oogpunt, een stringente bescherming hiervan juridisch-planologisch noodzakelijk maken

5.4.3 Archeologie

Op grond van de gemeentelijke archeologische beleidskaart is voorafgaand aan graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek nodig. Voor alle graafwerkzaamheden in het plangebied en het ruimere gebied van het Leesten is als eerste fase van het onderzoek een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd (zie rapportage in bijlage 4). Het booronderzoek vond plaats ter plaatse van alle geplande graafwerkzaamheden dieper dan 35cm. Niet alle werkzaamheden vallen binnen het onderhavige plangebied.

5.4.4 Resultaten bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

- Uit het bureauonderzoek is gebleken dat bij de volgende locaties (zie rapport voor locatie en beschrijving) de bodemingreep zo gering is dat geen verder onderzoek nodig is: Trap sprengkop, Wildrooster met poort, Ruiterpoort en nieuw wildrooster, Nieuw hekwerk, noordelijk deel, De slenk, De stoof, Nieuw hekwerk, zuidelijk deel.
- Een booronderzoek is uitgevoerd op de locaties: uitbreiding parkeerplaats, toegangsweg bezoekerscentrum, perceel bezoekerscentrum, verlaagd hekwerk, trap grindkuil en trap speelkuil.
- Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat 'ter plaatse van de uitbreiding van de parkeerplaats, het noordelijke deel van de toegangsweg naar het bezoekerscentrum, de speelkuil en de grindkuil [...] de oorspronkelijke bodem [is] afgegraven ten behoeve van grind-, zand- en/of leemwinning. Er is sprake van een recente (verstoorde) bovengrond die direct op de natuurlijke ondergrond (C-horizont) ligt. '
- 'Ook ter plaatse van het verlaagde hekwerk is de podzolgrond verdwenen. Mogelijk is dit het resultaat van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd voor de heideontwikkeling die enkele jaren geleden op dit terrein heeft plaatsgevonden.'
- 'Op het perceel waar mogelijk in de toekomst het bezoekerscentrum zal worden gerealiseerd, is een afwisseling van intacte en verrommelde podzolgronden aangetroffen. Ook ter plaatse van het zuidelijke deel van de toegangsweg is een intacte podzolgrond aangetroffen.'

5.4.5 Archeologische verwachting

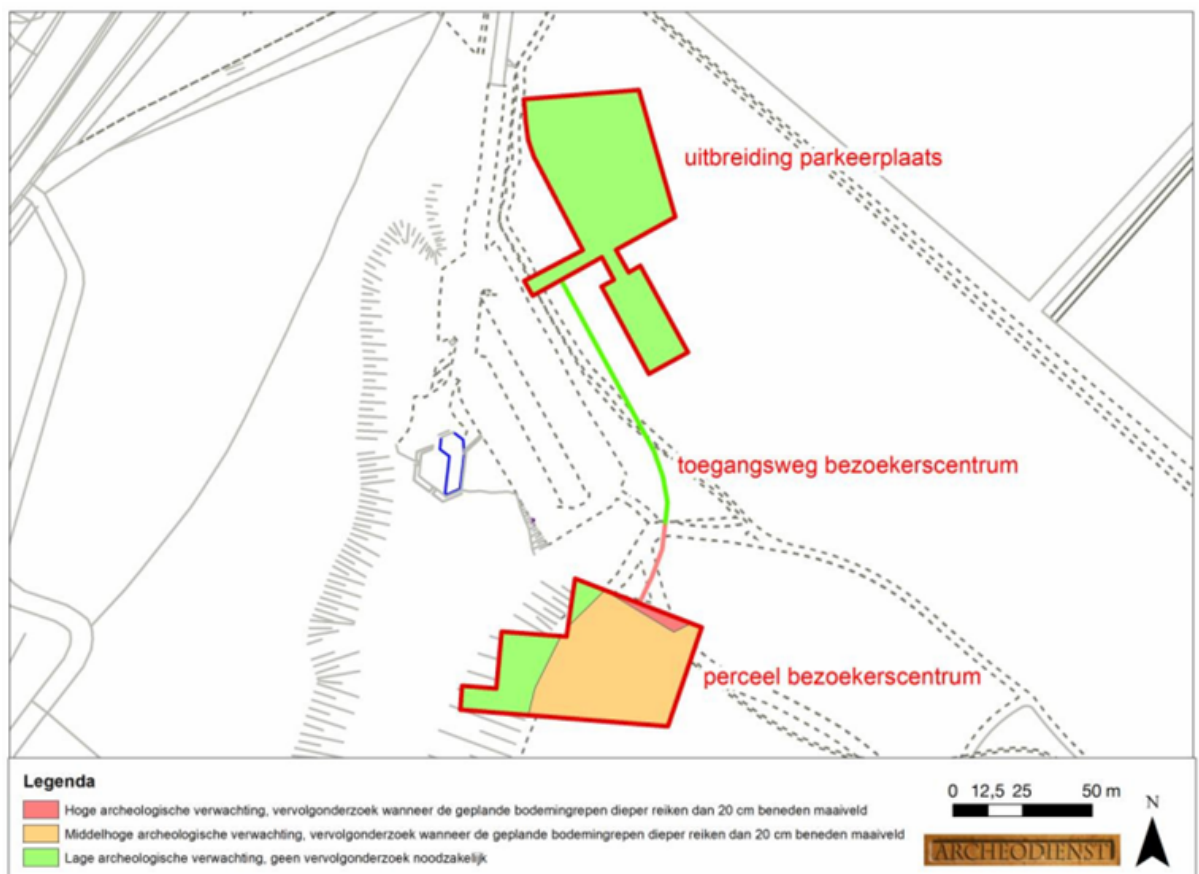
- Op grond daarvan 'wordt de hoge archeologische verwachting voor de locatie van de parkeerplaats en het noordelijke deel van de toegangsweg, de lage/middelhoge verwachting voor de trap speelkuil, de middelhoge verwachting voor de trap grindkuil en de middelhoge/lage verwachting voor het verlaagde hekwerk naar laag bijgesteld. '
- 'Ter plaatse van het perceel voor het bezoekerscentrum en het zuidelijke deel van de

toegangsweg blijft de respectievelijk middelhoge verwachting (oostelijk deel bezoekerscentrum) en hoge verwachting (zuidelijk deel toegangsweg) gehandhaafd op basis van de intactheid van de bodem.'

- Ter plaatse van de rijksbeschermden grafheuvel en de ijzerkuil is geen sprake van een verwachting, maar van bekende archeologische waarden die behouden moeten blijven.

5.4.6 Vervolgonderzoek

- Er is op de onderzochte locaties alleen vervolgonderzoek nodig binnen de rode en oranje zones in het plangebied van het bezoekerscentrum en het zuidelijk deel van de toegangsweg (zie Afbeelding 1 hieronder).
- In dat geval moeten de graafwerkzaamheden vooraf worden gegaan door een proefsleuvenonderzoek.
- Bij de aanleg van de objecten ter plaatse van bekende archeologische vindplaatsen (de trap grafheuvel en trap ijzerkuil) mag de bodem niet verstoord worden (ondergrens van 0 cm beneden maaiveld). Mocht dit niet mogelijk zijn en toch een (geringe) bodemverstoring noodzakelijk zijn, dan moet ruim van te voren (minimaal twee weken) contact opgenomen worden met de gemeentelijk archeoloog.
- Meldingsplicht: Indien tijdens grondwerkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen dan dient hiervan, conform de Monumentenwet 1988, melding gemaakt te worden.

Afbeelding 1

5.5 Financieel-economische uitvoerbaarheid

Conform de Wet ruimtelijke ordening dient de gemeente te waarborgen dat de aan het plan gerelateerde gemeentelijke kosten worden verhaald bij de eigenaren dan wel ontwikkelende partijen. Het heeft de voorkeur om voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan een privaatrechtelijke overeenkomst te sluiten met de betreffende ontwikkelende partij(en).

De realisatie van het Veluwetransferium kent vijf bekende belanghebbende en samenwerkende partners, te weten: Provincie Gelderland, Staatsbosbeheer, Waterschap Veluwe en de gemeente Apeldoorn.

Voorliggend bestemmingsplan maakt de uitbreiding van de parkeercapaciteit en de realisatie van een bezoekerscentrum mogelijk. De inrichting (paden e.d.) van het omliggende gebied ten behoeve van het Veluwetransferium maken deel uit van het project, maar worden niet in het onderhavige bestemmingsplan meegenomen omdat het vigerende planologische regiem dit al mogelijk maakt.

Voor de kosten ten behoeve van de uitbreiding van de parkeercapaciteit en de realisatie van het bezoekerscentrum is financiële dekking. De dekking is afkomstig van bijdragen door de samenwerkende partners. Dit is vastgelegd in een realisatie-overeenkomst met de daarbij gevoegd een sluitende begroting, getoetst door het bevoegd gemeentelijk orgaan en akkoord bevonden. deze overeenkomst is als bijlage opgenomen. Het verhaal van kosten is daardoor verzekerd. Derhalve is er geen reden tot het opstellen van een exploitatieovereenkomst.

Het bestemmingsplan is financieel-economisch uitvoerbaar.

6 GEBIEDSVISIE

Het "leitmotif" voor het Veluwetransferium is: een goed toegankelijk en gastvrij transferium dat de gasten op een eenvoudige en verantwoorde manier in de Centrale Veluwe in brengt en recreatief gebruik van het gebied stimuleert.

Het doel is om een terreinopzet te maken waarin de bezoekers als het ware vanzelf de juiste weg door de natuur en naar de diverse voorzieningen vinden. Borden, hekken en ander meubilair worden daarbij tot een minimum beperkt. Natuur- en landschaps- en cultuurhistoriebeleving staan voorop.

Een heldere en veilige entree

Door een aantal verkeerskundige maatregelen wordt de ligging van het transferium verduidelijkt en tegelijkertijd de snelheid van het verkeer verminderd. Door het wijken van het bos nabij de kruising en een markering naast de entreeweg vangt de bezoeker vast een glimp van het transferium op.

Groen parkeerterrein

Het huidige parkeerterrein tussen de grondwallen wordt uitgebouwd tot 200 plekken. Stroken bomen tussen de parkeervelden veraangenamen het terrein.. Door de zonering van het terrein worden verschillende gebruikersgroepen als vanzelf naar de juiste parkeerplaats geleid.

Bezoekerscentrum

In dit bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om op termijn een bezoekerscentrum op te richten volgens voorkeursmodel 3. Het gebouw moet een

bijzonder gebouw worden en heeft een op de omgeving geïnspireerde architectuur. Het biedt ruimte aan een veelheid van natuurgerelateerde activiteiten en is duurzaam van opzet

Speelaanleidingen

Verspreidt over het Leeste worden uiteenlopende plekken ingericht waarop kinderen zich kunnen uitleven en spelenderwijs de geheimen van de natuur ontdekken. Een flink stuk terrein wordt een avontuurlijk speelbos, kinderen kunnen hier vrijuit ravotten en hutten bouwen. Ook de terreininrichting van de speelkuil en speelweide bij de kiosk zullen opgewaardeerd worden waarbij de hellingen een van de speelaanleidingen zijn.

Hond uitlaten

Het honden uitlaten krijgt in het noorden van het plangebied een plaats. Om conflicten met fietsers en ruiters te voorkomen wordt een ongelijkvloerse kruising gemaakt waarbij gebruik gemaakt wordt van de aanwezige hoogteverschillen in het bos. De natte neuzen route ligt ten oosten van het Flipsbos. Uitgangspunt is dat kruisingen van honden met fietspaden en ruiterroutes zo veel als mogelijk voorkomen wordt.

Recreatieve routes

Vanaf het transferium valt een keur aan tochten over de Veluwe te ondernemen. Verschillende routes begeleiden de wandelaar door de veelzijdige omgeving. Daarbij komt de cultuurhistorie van het gebied volop aan bod met onder meer ijzerkuilen, de Koppelsprengen en de Grafheuvels.

Het Veluwetransferium wordt de plek in de regio om fietstochten door de omgeving te starten. Ook nabijgelegen dorpen zoals Hoenderloo worden goed bereikbaar. Een ander pad gaat richting Hoog Buurlo en Radio Kootwijk. Bestaande en (waar nodig) nieuwe paden doen allen het transferium aan. Paden uit de tijd van de bosbouw (recht toe recht aan) kunnen vervallen. In plaats daarvan worden door de natuur struipaden aangelegd.

Openluchtexpositie

Op de wandelingen vanaf het toekomstige bezoekerscentrum worden bijzondere punten aangedaan zoals grafheuvels en ijzerkuilen. Door het plaatsen van ingetogen kunstwerken, in het landschap opgenomen objecten, nabij deze plekken wordt de ervaring verhoogd.

7 JURIDISCHE PLANOPZET

7.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 is de bestaande situatie in het plangebied beschreven. Hoofdstuk 5 bevat een toelichting op de planologische aspecten en hoofdstuk 6 geeft de gemeentelijke visie op het gebied weer. De volgende stap is het treffen van een juridische regeling die dit vastlegt. Dit hoofdstuk beschrijft deze regeling. In paragraaf 7.2 wordt het karakter van dit bestemmingsplan beschreven. Paragraaf 7.3 beschrijft de gebruikte bestemmingen. Hier worden zowel de regels als de weergave van de bestemmingen op de plankaart beschreven. De beschrijving geeft aan hoe de regeling geïnterpreteerd moet worden. In paragraaf 7.4 tenslotte worden de algemene regels en de overgangs- en slotregels besproken.

7.2 Karakter bestemmingsplan

Bestemmingsplan Het Leesten Natuurtransferium Veluwe is een ontwikkelingsplan, waarin de toekomstige situatie uitgangspunt is voor de wijze van bestemmen. De bestaande natuurbestemming wordt gehandhaafd. Binnen deze natuurbestemming wordt de mogelijkheid geboden om de aanwezige parkeervoorziening te vergroten en om een buitencentrum op te richten.

Voor de regels en de plankaart is gebruik gemaakt van de Apeldoornse standaard, die aansluit bij de systematiek van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012.

7.3 Bestemmingen

De bestemmingen zijn vastgelegd in de regels en op de plankaart. Samen geeft dit de regels voor gebruik en bebouwing van de grond. De bestemmingen worden hierna besproken.

Natuur

Voor alle gronden binnen het plangebied is de bestemming Natuur opgenomen.

Gebruik

De bestemmingsregeling richt zich primair op het gebruik als bos- en natuurgebied, waaronder natte natuur, zonder daarbinnen een nader onderscheid te maken. Verder toegestaan is een gebruik voor bosbouw en houtproductie, natuurbeheer en -educatie, (bestaande) wegen en recreatief medegebruik in de vorm van paardrijden, wandelen en fietsen. Voor de specifieke voorzieningen zoals een grootschalig parkeerterrein en een bezoekerscentrum, is een functie-aanduiding opgenomen, waarmee dat gebruik beperkt wordt tot binnen de betreffende aanduiding. Ten behoeve van het recreatief medegebruik mogen bijvoorbeeld paden worden aangelegd en verhard. Daarvoor geldt wel een omgevingsvergunningplicht voor werken en werkzaamheden ter voorkoming van aantasting van wezenlijke waarden (waaronder aardkundige) van een gebied. Een vergelijkbare regeling geldt voor het egaliseren, ophogen en afgraven van gronden.

Bebouwing

Een gebouw is uitsluitend toegestaan binnen de aanduiding 'specifieke vorm van natuur-bezoekerscentrum'. Binnen deze aanduiding mag er één hoofdgebouw opgericht worden. Op dit moment is er een kiosk aanwezig en deze dient gesloopt te worden bij de realisatie van het bezoekerscentrum. De maximum oppervlakte bedraagt 1.000 m². Buiten bovengenoemde aanduidingsvlakken zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, toegestaan ten dienste van de bestemming. Oprichten van hekwerken, waaronder erfafscheidingen, is alleen mogelijk na afwijking. Aan de

afwijking is de voorwaarde gekoppeld dat plaatsing niet onaanvaardbaar mag zijn uit een oogpunt van beheer en ontwikkeling van het natuurgebied ("ontrastering", realiseren één groot aaneengesloten natuurgebied). Binnen de aanduiding 'specifieke vorm van natuur-bezoekerscentrum' is het tevens toegestaan om één speeltoestel op te richten.

Archeologie

De Archeologische beleidskaart 2014 kent zes categorieën gebieden met een verschillende archeologische verwachting. Voor twee van die categorieën bevat het bestemmingsplan geen regeling. De bescherming van terreinen met monumentale archeologische waarden, oftewel de archeologische monumenten, is geregeld in Monumentenwet en monumentenverordening. Van de zones met geen archeologische verwachting staat vast dat er geen archeologische waarden (meer) zijn. Voor de overige vier categorieën wordt in bestemmingsplannen een beschermende regeling opgenomen.

Gebieden die op de archeologische beleidskaart zijn aangemerkt als Terrein met archeologische waarden hebben de aanduiding 'overige zone – vastgestelde archeologische waarden' gekregen, gebieden die zijn aangemerkt als Terrein met specifieke archeologische waarden hebben de aanduiding 'overige zone – specifieke archeologische waarden' gekregen. Voor beiden geldt dat bij het indienen van een aanvraag om omgevingsvergunning voor een bouwwerk waarvoor een bodemingreep wordt gedaan met een oppervlakte van meer dan 50 m² (vastgestelde archeologische waarden) respectievelijk 100 m² (specifieke archeologische waarden) en een diepte van 35 cm onder het vastgestelde maaiveld tevens een archeologisch onderzoeksrapport moet worden ingediend. Gebieden die op de archeologische beleidskaart zijn aangemerkt als Zone met hoge archeologische verwachting hebben de aanduiding 'overige zone – hoge archeologische verwachtingswaarde' gekregen, gebieden die zijn aangemerkt als Zone met lage archeologische verwachting hebben de aanduiding 'overige zone – lage archeologische verwachtingswaarde' gekregen. Hiervoor geldt dat bij het indienen van een aanvraag om omgevingsvergunning voor een bouwwerk waarvoor een bodemingreep wordt gedaan met een oppervlakte van meer dan 500 m² (hoge archeologische verwachtingswaarde) respectievelijk 2.500 m² (lage archeologische verwachtingswaarde) en een diepte van 35 cm onder het vastgestelde maaiveld tevens een archeologisch onderzoeksrapport moet worden ingediend.

Voor een aantal werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden die mogelijke archeologische waarden in de bodem kunnen verstoren geldt voor alle vier de categorieën dat ze niet mogen worden uitgevoerd tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Daarbij gelden dezelfde oppervlakten en diepte als hiervoor genoemd. De vergunning kan alleen worden verleend als uit archeologisch onderzoek blijkt dat de archeologische waarden niet onevenredig worden aangetast.

Wanneer de archeologische waarde van het terrein al uit andere informatie (bijvoorbeeld uit eerder uitgevoerd onderzoek) in voldoende mate is vastgesteld, is het niet nodig nieuw onderzoek uit te voeren.

Als uit het archeologisch onderzoeksrapport blijkt dat de archeologische waarden door het oprichten van het bouwwerk of door het uitvoeren van de werkzaamheden zullen worden verstoord kan het bevoegd gezag bepaalde voorschriften aan de omgevingsvergunning verbinden. Deze voorschriften kunnen bestaan uit het treffen van technische maatregelen of uit het uitvoeren van nader onderzoek; van beide dient verslag aan het bevoegd gezag uitgebracht te worden.

Archeologisch onderzoek kent vele vormen en maten. Voor het archeologische onderzoeksrapport dat bij een vergunningaanvraag moet worden ingediend wordt meestal in eerste instantie een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd, eventueel aangevuld met een verkennend booronderzoek. Veelal is na deze fase bekend of vrijgave van het terrein mogelijk is of dat nader (of aanvullend) onderzoek noodzakelijk is. Het nader of aanvullend onderzoek, dat bij wijze van voorschrift aan de omgevingsvergunning verplicht kan worden gesteld, kan bestaan uit een gedetailleerder booronderzoek, of zelfs het graven van proefsleuven om een vindplaats op te sporen of

uit te sluiten. Uiteindelijk kunnen deze vormen van onderzoek erin resulteren dat een behoudenswaardige archeologische vindplaats is aangetroffen. Afhankelijk van de ontwikkeling zal de vindplaats in dat geval ex situ (door een opgraving) of in situ (door inpassing in het plan) behouden moeten worden.

Om duidelijk te maken welke archeologische waarden in de verschillende gebieden worden beschermd zijn in de begripsbepalingen definities opgenomen van de begrippen terrein met vastgestelde archeologische waarden, terrein met specifieke archeologische waarden, zone met hoge archeologische verwachtingswaarde en zone met lage archeologische verwachtingswaarde.

Bepalend voor het al dan niet bestaan van een onderzoeksverplichting zijn steeds de oppervlakte en de diepte van de bodemingreep. Bij de oppervlakte van de bodemingreep gaat het om de daadwerkelijk verstoorde oppervlakte. Als een gebouw op stroken gefundeerd wordt en er geen extra graafwerk plaatsvindt, dan geldt als bodemingreep alleen de oppervlakte van de strokenfundering. Wordt daarentegen ook de grond tussen de stroken dieper dan 35 cm vergraven, dan geldt als bodemingreep de volledige oppervlakte van het gebouw. Wanneer een gebouw wordt onderkelderd, wordt in de regel een flink grotere bouwput gegraven dan de oppervlakte van het gebouw. Daarom geldt als bodemingreep bij een onderkeldering de oppervlakte van de bouwput. Om dit zeker te stellen is in artikel 2 over de wijze van meten bepaald hoe de oppervlakte van een bodemingreep moet worden gemeten.

In de regels is bepaald dat de diepte van de bodemingreep wordt bepaald vanaf de vastgestelde maaiveldhoogte van het Actueel Hoogtebestand Nederland 2 (AHN2). De AHN2 is een digitale hoogtekaart van Nederland, met voor heel Nederland gedetailleerde en precieze hoogtegegevens die de ligging van het maaiveld met grote nauwkeurigheid weergeeft. Door het hanteren van deze vastgestelde hoogteligging wordt bereikt dat niet alleen bij een eenmalige bodemingreep dieper dan 35 cm onder AHN2-maaiveld er een plicht tot het uitvoeren van archeologisch onderzoek is, maar dat dat ook het geval is als er in de loop der jaren bij achtereenvolgende activiteiten meer dan 35 cm onder deze vastgestelde maaiveldhoogte gegraven wordt. In de begripsbepalingen is een definitie van het begrip AHN2-maaiveld opgenomen.

Zoals in paragraaf 2.4.1. al is uiteengezet leert de ervaring dat archeologische waarden in natuurgebieden relatief dicht aan het oppervlak kunnen liggen. Daarom is bepaald dat in gebieden met de bestemming Natuur een omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden moet worden aangevraagd en archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd bij verstoringen van de bodem groter dan 10.000 m² en een verstoringdiepte van 0 cm onder het AHN2-maaiveld.

Bouwregels

Voor de maatvoering van gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde is per bestemming een bebouwingsschema opgenomen. In de bebouwingsschema's staan de maatvoeringsaspecten die voor die specifieke bestemming gelden. Vaak wordt verwezen naar de maatvoeringsaanduidingen op de plankaart.

Bevoegd gezag

Waar dit bestemmingsplan de bevoegdheid in het leven roept om af te wijken van de regels, is die bevoegdheid toebedeeld aan het bevoegd gezag. Over het algemeen zal dat bevoegd gezag het college van burgemeester en wethouders zijn. In een enkel geval zijn op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht gedeputeerde staten dan wel de minister bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning en daarmee ook voor het bij die omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit bestemmingsplan.

7.4 Algemene regels en overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 3 ALGEMENE REGELS zijn regels opgenomen die gelden voor alle bestemmingen. In artikel 5 Algemene bouwregels zijn bouwregels opgenomen die voor alle bestemmingen gelden.

In artikel 6 Algemene gebruiksregels staan de algemene gebruiksregels. De archeologische beleidskaart geeft voor het gehele grondgebied van Apeldoorn aan hoe hoog de trefkans op archeologische resten per gebied is. Gebieden met een hoge trefkans hebben de dubbelbestemming Waarde - Archeologie hoog gekregen, gebieden waar die trefkans middelhoog is hebben de dubbelbestemming Waarde - Archeologie middelhoog gekregen. De overige gebieden, waar de trefkans op archeologische resten laag is, hebben geen dubbelbestemming gekregen. Daarvoor geldt onderdeel g van de Algemene gebruiksregels. Daarin is bepaald dat het verstoren van archeologische waarden in die gebieden door het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden over een oppervlakte van ten minste 1.000 m² en dieper dan 0,50 meter onder maaiveld in strijd is met de bestemming, tenzij uit archeologisch onderzoek is gebleken dat die waarden niet onevenredig worden verstoord. Indien de archeologische waarde van het terrein al uit andere informatie (bij voorbeeld eerder uitgevoerd onderzoek) bij de gemeente bekend is, is het niet nodig nieuw archeologisch onderzoek uit te voeren. In lid 6.1 Strijdig gebruik onbebouwde grond is het daadwerkelijke strijdig gebruik strafbaar gesteld. Dit is noodzakelijk voor vormen van gebruik waarvoor het niet mogelijk en wenselijk is een omgevingsvergunning te verlenen en de strafbaarstelling van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht derhalve niet van toepassing is.

In artikel 13 Algemene procedureregels staan de procedureregels die bij het stellen van nadere eisen moeten worden toegepast. Artikel 14 Verwijzing naar andere wettelijke regelingen tenslotte geeft aan welke regeling geldt wanneer wordt verwezen naar andere wettelijke regelingen en plannen. De overige artikelen bevatten bekende regels die geen nadere bespreking behoeven.

Hoofdstuk 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS bevat tot slot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik en de titel van het bestemmingsplan.

8 INSpraak EN OVERLEG

8.1 Vooroverleg

Het concept van dit bestemmingsplan is voor eventuele opmerkingen voorgelegd aan Wijkraad <...>. De reacties van de wijkraad zijn hierna samengevat.

Reactie wijkraad

Beantwoording

8.2 Inspraak

Omdat de ontwikkeling die dit bestemmingsplan mogelijk slechts een beperkte invloed op de omgeving heeft, heeft de gemeente **geen** gelegenheid geboden om een inspraakreactie op het bestemmingsplan in te dienen.

8.3 Overleg ex artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening

Het concept-ontwerp van dit bestemmingsplan is in het kader van het overleg ex artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening toegezonden aan <...>. De reacties van deze instanties zijn hieronder samengevat en van antwoord voorzien. De reactie van het Waterschap en de beantwoording zijn opgenomen in paragraaf 5.2 Waterhuishouding.

8.3.1 <Naam instantie>

Inhoud van de brief

- a. <...>
- b. <...>

Beantwoording

- a. <...>
- b. <...>

